

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Tackskön

ILLUSTRERAD TIDNING IDUN FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:r 6 (685).

LÖRDAGEN DEN 10 FEBRUARI 1900.

13:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN ..... KR. 5:— IDUNS PRAKTUPPLAGA ..... > 7:50 IDUNS MODETIDN. MED PL. » 5:— IDUNS MODETIDN. UTAN PL. » 3:—	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKGATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	--	---	--	---

ANTON NIKLAS SUNDBERG.

EFTER EN TIDS svår sjukdom afled fridfullt den 2 dennes i sitt hem i Upsala den svenska kyrkans öfverhufvud, ärkebiskopen Anton Niklas Sundberg, i den höga åldern af nära 82 år.

I en själfbiografisk skiss, hvori han för några år tillbaka framlade grundlinierna till sin märkliga och betydelsefulla lefnadsbana, säger den nu bortgägne stormannen bland annat:

»Jag är född den 27 maj 1818 i Uddevala, där mina föräldrars hus var ett relativt välmående borgerligt hus, som visst icke saknade sin ganska stora förfining. Det är således alldeles orätt, när man poetiskt velat framhålla mig såsom »en kojans son».

År 1826 insattes jag i nyssnämnda stads förträffliga lärdomsskola och blef tio år senare, efter att tillika hafva genomgått Göteborgs gymnasium, student i Upsala. Här vidtog för mig en synnerligen sträfsam tid, och jag vågar utan själfberöm säga, att jag arbetade hårdt, kanske allt för hårdt, utan att äga något annat bestämdt mål för mitt arbete än den vidt omfattande filosofiska graden. I fjorton olika kunskapsämnen skulle man den tiden examineras, och jag var nog vild att kasta mig öfver alla fjorton, oaktadt studierna kunde inskränkas till ett fåtal. Men i begränsningens hälsosamma konst var jag tyvärr föga hemmastadd. Belöningen för min flit blef emellertid öfver förväntan stor.

Efter sträfsamhetens tid kom nu obeslutsamhetens, ty jag visste ej åt hvilket kall jag borde ägna mig och således icke heller åt hvilka specialstudier. En af teologie professorerna jämte ärkebiskop Wingård kom då lyckligtvis min villrådighet till hjälp och uppmuntrade mig till teologiens studium. Jag följde med tacksamhet deras råd, hvars åtlydnad jag sedermera aldrig haft skäl att ångra. — — År 1845 absolverade jag teologie kandidatexamen och kallades genast därefter till docent i teologiska fakulteten vid Upsala universitet, hvarifrån jag på våren 1849 befordrades till teologie adjunkt vid Lunds universitet och 1852 till teologie professor darsamma-städes. Till förste teologie professor och domprost i Lund utnämndes jag 1861, till biskop i Karlstads stift 1864 och till ärke-

ANTON NIKLAS SUNDBERG. EFTER FOTOGRAFI AF GÖSTA FLORMAN.

biskop 1870. — — — Men ännu en sida af mitt lif, som ännu icke blifvit vidrörd och kanske ej bör med fullkomlig tystnad förbigås, är den politiska. — — Min politiska trosbekännelse har alltid varit, är och kommer att förblifva konservativ, tack vare inflytelserna från barndomshemmet. Om jag därmed i något afseende kunnat gagna ett älskadtt fosterland, vet jag icke. Många bevis på förtroende har jag emellertid fått röna. Så till exempel vederfors mig äran att vid första riksdagen efter det nya statsskickets införande utses till andre kammarens talman. Men ännu viktigare politiska befattningar än talmansplatser hafva varit mig erbjudna, om de också icke blifvit af mig mottagna. — — Djupt tacksam för så mycken nåd har jag med smärta gifvit ett afböjande svar, som haft sin orsak icke blott i ett öofvervinnligt mistroende till egen förmåga, utan än mer i öfvertygelsen om de biskopliga plikternas förmånsrätt framför statsbestyr. Samvetet godkänner mitt förfarande. Mätte jag kunna säga detsamma om allt annat från de gångna åren af mitt lif! De hafva gifvit mig mycket att eftersinna och mycket att minnas. Helst af allt minnes jag Guds och människors godhet.»

I de enkla, rättframma raderna tecknar sig den hädangångnes personlighet just sådan han var och sådan han af den svenska nationen, som nu står djupt sörjande vid hans bår, uppfattats: en helgjuten människa, en kärnsund, högt begåfvad ande, som i karaktärens och viljans styrka, i sinnets ärlighet och sina handlingars storvulna kraft för tanken tillbaka till män sådana som en Mäster Olof eller andra af gångna seklers mäktiga gestalter.

Han var, kort sagdt, en man i detta ords vackraste och högsta mening, och sent, om någonsin, skall han förgätas af den svenska nationen.

Från gårdagens högtidliga begrafningsceremonier i Upsala domkyrka samt från det väldiga liktågets färd från katedralen till kyrkogården hoppas Idun att i nästa nummer kunna meddela sina läsare ett par intressanta bilder.

BRASAN.

DU FÄLLDA björk, som nu på hårdan lågar, för dig är sommarsolen evigt släckt, till dig ej längre sångarflocken tågar, ej mer omsusas du af västanfläkt.

Förr stod du ung och stolt i svala dungen med silfrad stam och krona i smaragd. Din kronas prakt i drillar blef besjungen, din stam med älskogsrunor blef belagd.

Men så kom stunden, som allt ungdom kväfver och lidande och offer blef din lott. Och nu har svärtan tårt din hvita näfver, och heta lågor du till kröning fått.

Blott skönhetsken din krona kunde sprida, men dina flammors krans mig värme ger. Från sol du gick att emot kolden strida. Du offerskruden vann — och det var mer!

Snart i en ljusning som från vårens timma din aska skall likt silfver glänsa fram, och däri skola se'n små gnistor glimma som älskogsrunor i en silfrad stam.

Och stilla skall du för min blick försvinna, men stanna dock som glöd i luftens väg, likt ädla hjärtat, se'n det slutat brinna, bor kvar i sina käras värmda håg...

Till meteorer andra må sig höja!

Jag brasan vill bli lik min lefnad lång och slockna stilla och som värme dröja i något bröst, som eldats af min sång.

HARALD JACOBSON.

»VÅR KVINNORÖRELSE».

HVARPÅ BÖR DEN NÄRMEST VARA RIKTAD?

I EN FÖREGÅENDE uppsats har jag sökt framhålla: dels att det kvinnliga reformsträfvandets skenbara afmattning ingalunda behöfver innebära dess död, utan endast en tillfällig hvila, samt att det stora kvinnoflertalets brist på hänförelse för denna saks framgång sålunda icke bör vara skäl nog för rörelsens ledare att öfvergifva sitt arbete; dels att man icke bör särskildt tillvita kvinnorna brister och lyten, som tillhöra hela släktet och hafva sin grund i tidsandan; samt slutligen, att om vi än komma aldrig så långt ifråga om kvinnans frigörelse och utvecklingen af hennes fallenhet och ifver, så kunna vi dock icke därför vänta någon guldålder vare sig för henne själf eller släktet i dess helhet.

Kvinnofrågan är icke död, därom bär den rösträttspetition vittne, som frambars under 1800-talets sista dagar för att liksom utgöra detta århundrades testamente åt 1900-talets kvinnor. Och då så är, då ifrågavarande sträfvan ännu är lifskraftig, hvarpå bör den då närmast vara riktad? Det är nog godt och nödvändigt att emellanåt låta tanken glida hän mot det slutliga målet, men, om en vandring är lång och besvärlig, kan ett ständigt grubbel öfver vägens längd lätt alstra missmod, och det gäller då att för hvarje dag bestämma närmare liggande hviloställen, dit man kan hoppas komma före nattens inbrott.

Om alltså kvinnorörelsen i likhet med all annan rättrådlig sträfvan ytterst går ut på att vinna den högsta möjliga grad af fullkomlighet, så måste kvinnans första uppgift blifva att undanröja alla hinder, som resa sig i hennes väg.

Ett af dessa hinder är lagstiftningen, som bland annat ännu stänger kvinnan ute från en mängd uppdrag och ämbeten, om hvilka det icke är bevisadt, att de, anförtrödda åt en kvinna, skulle skötas på ett otillfredsställande sätt.

De hufvudskäl, som skulle kunna rättfärdiga t. ex. den nuvarande lagstiftningens förnekande af kvinnans rätt att deltaga i riksdagens arbeten, borde väl vara något af de två: antingen att hon på grund af naturliga förutsättningar och anlag i regel vore olämplig till folkombud vid riksdagen och såsom sådant skulle åstadkomma mera ondt än godt; eller att ett sådant uppdrag skulle menligt inverka på hennes förmåga att fylla någon annan uppgift, som för släktet vore af lika stor eller större vikt än den nytta, hon kunde göra vid riksdagen. Möjligen kunde ju ock båda dessa skäl samtidigt förefinnas.

Rörande den första af dessa invändningar ville jag nu endast säga, att frågan om den särskilda själsdaning, som kan före-

finnas hos de olika könen, endast är en vetenskaplig uppgift, som blifvit uppställd, men ännu icke på långt när tillräckligt utredd och klargjord, för att man på den skulle kunna grunda några tillförlitliga omdömen.

Det bästa sätt, hvarpå man kan komma till någon visshet i denna sak, är väl att taga undervisning af försök. Låt den själf-försörjande kvinnan bli riksdagsombud, eller låt henne tills vidare åtminstone få rätt att med samma inskränkning, som gäller för mannen, deltaga i riksdagsmannaval! Jag kan aldrig föreställa mig, att det senare alternativet (valrätt utan valbarhet) skulle kunna innebära någon som helst fara för det allmänna, ty dels är det väl visst, att, äfven om kvinnan skulle flitigare begagna sig af den politiska rösträtten, än hon hittills gjort i fråga om den kommunala, männen dock alltid skulle förblifva i majoritet; dels torde det väl äfven vara ganska sannolikt, att kvinnorna, sedan deras rättigheter blifvit mera erkända, icke skulle så ofta uppträda i samlad trupp, utan i allmänhet sluta sig till de redan befintliga politiska partierna och sålunda göra gemensam sak med männen. På områden, där män och kvinnor nu arbeta jämsides, förekommer det väl sällan, att kvinnorna såsom sådana intaga någon särskild ståndpunkt, då öfverläggningar om yrkets angelägenheter äga rum. Meningarna kunna väl vara delade och brytas skarpt emot hvarandra, men därvid visar det sig vanligen, att inom hvarje parti män och kvinnor förena sig till strid emot dem, som förfäktat andra åsikter.

Skulle åter rätten att deltaga i riksdagsmannaval äfven medföra valbarhet och några försök med kvinnliga folkombud mot förmodan bevisa deras oduglighet och skadliga inflytande på det allmänna, så är jag viss om, att hela saken skulle få stanna vid den beredda möjligheten. Någon revolution, som med ens skulle kasta makten i kvinnornas hand, behöfver man knappast befara. Men de, som nu äga lagstiftningsmakten i sin hand, kunna icke hafva rätt att förvägra kvinnan politisk rösträtt och valbarhet, därför att de möjligen förmoda, att kvinnan såsom sådan skulle vara olämplig för den uppgift, som här är i fråga. Låt kvinnan själf visa, hvad hon kan uträtta, och om man då skulle göra den erfarenheten, att resultatet är godt, hvad rätt har man då haft att utestänga mer än halfva människosläktet från ett verksamhetsområde, som afser hela släktets bästa?

Det andra tänkta skälet mot kvinnans deltagande i riksdagens arbeten var, att detta arbete skulle göra henne mera eller mindre oförmögen att fylla någon annan, viktigare uppgift. Denna invändning kan naturligtvis icke gälla, då det är fråga om sådana sysselsättningar, som äro likartade med männens. Ty lika liten (eller lika mycken) hänsyn man vid riksdagsmannaval tar till mannens kall och den skada detta kan lida genom hans frånvaro, samma hänsyn (hvarken större eller mindre) vore det nödigt att taga till kvinnans anställning vid post, telegraf, hennes verksamhet inom litteraturen o. s. v., då fråga vore att välja henne till riksdagsombud.

Den enda uppgift, som försätter kvinnan i en annan ställning än mannen, är naturligtvis makans och moderns, och sant är, att det hem skulle blifva fullständigt sköfladt, som under en stor del af året beröfvades husmoderns ledning. Ledsamma rubb-

ningar i hemlifvet åstadkommas nog genom mannens frånvaro, men ännu värre vore det, om hustrun skulle behöfva öfvergifva make och barn för att fullgöra ett offentligt uppdrag. Dock är icke sådant nödvändigt. Det behöfver icke upprepas, att många kvinnor aldrig komma att blifva ställda inför husmoderns plikter, och bland dem finnes nog tillräckligt stort antal af till ombudskandidater lämpliga personer. Vid den ålder, då kvinnan besitter tillräcklig mognad och lifserfarenhet för att med framgång kunna deltaga i lagstiftnings- och liknande arbeten, är det väl tämligen afgjort, om hon kan komma att behöfva ägna sina krafter åt de uppgifter, som äro för kvinnan egendomliga. Och likaså kan det ju hända, att mången kvinna vid ifrågavarande ålder redan uppfyllt en makas och moders plikter, men genom olikartade omständigheter blifvit befriad från dem, så att hon nu kan ägna sina krafter åt det allmännas tjänst.

Genom dessa anspråkslösa rader har jag sålunda velat framhålla, att de, som arbeta på kvinnans utveckling, icke böra splittra sina krafter på allt för många uppgifter på en gång, utan välja en enda (eller några få närbesläktade) som sitt närmaste mål och sedan låta allt hithörande arbete riktas på uppnåendet af detta. Såsom en sådan hufvuduppgift kan väl den politiska rösträtten för kvinnor betraktas. En sådan reform kommer nog att röna ett segt motstånd, men detta har ock sin nytta med sig. Då vattnet i en flod skall användas till drifkraft, dämmer man upp det, så att dess spännkraft skall blifva tillräckligt stor, men nu gäller det för kvinnosakens förkämpar att icke låta vattnet söka sig väg här och där öfver flodens sidobräddar och sålunda förspillras i små kraftlösa rännilar. Nej, samla alla krafter nere vid dammluckan, och ju snarare spänningen där blir tillbörligt stark, dess förr skall också fördämningen brytas, och då — har människoslaktet åter tagit ett tufft framåt på utvecklingens långa väg.

TOMAS.

TVÅ GRAFVAR.

FÖR ETT trettiotal år sedan skred ett sorgetåg uppför rue de Rennes. Det var i de första dagarna af det olycksdigra året 1871. Paris led belägringens alla fasor. Ingen gick säker på gatan. Preussarne slungade sina dödsbringande bomber öfver staden. Dessa projektiler respekterade intet lif. Huru kunde man då vänta att de skulle ha försyn för döden?

Också fördes stoftet af framlidne professor Carl Johan Billmark uppför rue de Rennes, där han med sin maka, fru Emilie Billmark, född Dederling, haft sitt hem sedan tolf år tillbaka, under en så intensiv kanonad, att kulor och granater haglade rundt kring likföljet. Ingen krigsman, af huru hög grad han än månade ha varit, har någonsin förts till grafven under en så våldsam salut som denne stillsamme konstnär, hvilken ända sedan början af 30-talet lefvat ett kontemplativt arbetslif här ute »på andra sidan vattnet», utan att begära någon annan utmärkelse än den han hade rätt att fordra genom sina omsorgsfullt och delikat utförda kromo-litografier och teckningar.

Rue de Rennes kunde vid det tillfället knappast förtjäna namn af en gata. En

Albin foto.

FRU EMILIE BILLMARK.

barrikad hade varit en lämpligare benämning. Mellan utsvulna män och kvinnor och barn, på en upprifven terräng, gick detta tysta, sorgtyngda likfölje fram. Många af dem, som blottade sina hufvuden eller gjorde korstecknet, när sorgetåget passerade, erinrade sig helt säkert en modig kvinna, som midt under kulregnet endast några dagar förut tålmodigt stått i den oändliga kön framför kvarterets mairie och väntat på sin tur att få en varm och — i den mån det var möjligt — stärkande soppa åt den sjuke maken, hvilken nu fördes till den sista vilan. Och de hälsade henne, dessa kvarterets lidande barn, där hon höljde i den svarta slöjan, sorgbetyngd vandrade efter kistan, som inneslöt det bästa hon ägt i världen. De hälsade sorgen och änkan med den uppriktiga känsla, hvilken födes i ögonblicket hos söderns barn.

Så togs vägen uppför den kommunikationsled, som numera kallas boulevard Edgard Quinet, och ändtligen nådde man kyrkogårdens stora inkörsport. De höga murar, hvilka nu i en kvadrat omgifva begravningsplatsen voro då på många punkter raserade. Ungefär i midten hade upptagits en graf, en trång hviloplats. Det var där professor Carl Johan Billmark jordades, under det prästen, något distraherad af kulornas hvinande, läste ritualens böner och bibelspråk och sade några ord om den dödes vackra lifsgärning.

I dag har den på sin tid frejdade svenske konstnärens maka gjort ungefär samma färd. Fru Emélie Sofie Cécile Billmark afled i Paris den 21 januari kl. 9 på aftonen. Endast några dagar varade hennes sista sjukdom. När läkaren dagen före hennes död besökte den gamla, hyste han goda förhoppningar om hennes vederfående. Närmaste dödsorsaken torde ha varit ett kväfningsanfall, framkalladt af ett långvarigt astma-lidande. Om det förunnats henne att lefva ännu två dagar, skulle hon ha ingått i sitt 88:de år. Hon var nämligen född i Norrköping år 1813.

Huru ha ej förhållandena ändrat utseende sedan den dystra vinterdag, då för trettio år sedan fru Billmarks make gjorde sin sista resa denna samma väg! Nu är rue de Rennes nästan en förnäm gata, och den

landsväg, som då nästan tedde sig såsom ett läger, ligger nu jämn och fridfull, omgifven på ena sidan af den höga kyrkogårdsmuren, på den andra af butiker och magasin, där man säljer blommor till de dödes minne eller mera varaktiga souvenirer i form af grafmonument. Landsvägen är förvandlad till en boulevard.

Och kyrkogården har åter blifvit, hvad den var ämnad till, ett fridens och hvilans hem. Solen sken denna morgon, då jag kom dit ut, öfver de dödas stilla stad så strålande, som om den velat skänka åt människorna idel värförhoppningar. Själfa sorgeprocessionen, svart i solljusets guldglans, tog sig nästan ut som ett triumftåg. Den känsla man erfor vid denna begrafning kan ej bättre öfversättas än med de kända skaldeorden:

Ej med tårar skall ditt minne firas.

Solljust hade den gamla »tant Billmarks» sinne varit ända intill skymningen. Solljus sken äfven öfver den grift, där vi nu jordade henne i en allé af mörka cypresser.

Den svenske legationsprästen Söderblom, som förrättade jordfästningen, fann några expressiva ord för att karaktärisera den gamla och hennes lifsgärning. Hon var ung, sade han, ännu på gränsen af det nionde decenniet. Ungdomsspänstigheten — se där hemligheten i hennes förmåga att städse kring sin person samla den svenska koloniens ungdomliga element, att vara medelpunkten för en generation, som hoppas och drömmar.

I det jag nu söker i ord öfversätta den stämning, jag erfor, då jag nyss följde fru Emilie Billmark till grafven, och då jag samtidigt till Idun öfversänder den sista fotografi, som tagits af den gamla, och detta i hennes hem, har jag blott velat lägga en blomma på den kvinnas graf, hvilken under femtiotvå år i detta stora larmande Paris förmått göra sitt hem till en medelpunkt för ett fridfullt svenskt familjelif.

Paris den 24 januari 1900.

THEODOR LINDBLOM.

IDYLL.

EN STILLA, tidig vårdag satt jag i mitt fönster och såg ned på gården. Våren väckte inga glada känslor till lif hos mig, jag var trött och led vid allt. Jag kände mig ensam, fann ingenting att glädja mig åt, tyckte att allting i världen var dumt och meningslöst. Och jag stirrade ned på den fula asfaltplanen, slött och ointresserad, som jag hela denna dag sett på allt annat.

Det smällde i dörren, som ledde från förstugan till gården, och en man med en hund kom ut. Jag kände igen honom, det var en kakelugnsmakare på nedre botten, som satt med hustru och fem barn och små inkomster.

Glädigt hvisslande på sin hund — den lyxen, att han hade hund, retade hela huset — gick han fram till ett litet skjul, där allehanda bråte förvarades, såsom portvaktens trappstege, såg, vedbock, yxa o. s. v. Här tog han ut en vattenkanna, som han fyllde i vattenledningen, samt portvaktens nyss omtalade trappstege. Sedan gick han fram till den rad af små hus, som alltid finns på en gård, och reste upp stegen mot det yttersta af dem. Jag blef mot min vilja intresserad och undrade, hvad mannen skulle ta sig till. Nu först märkte jag på taket något, som jag hittills aldrig sett,

nämligen, en trälåda, fylld med jord, ur hvilken svaga, gröna strån spirade upp.

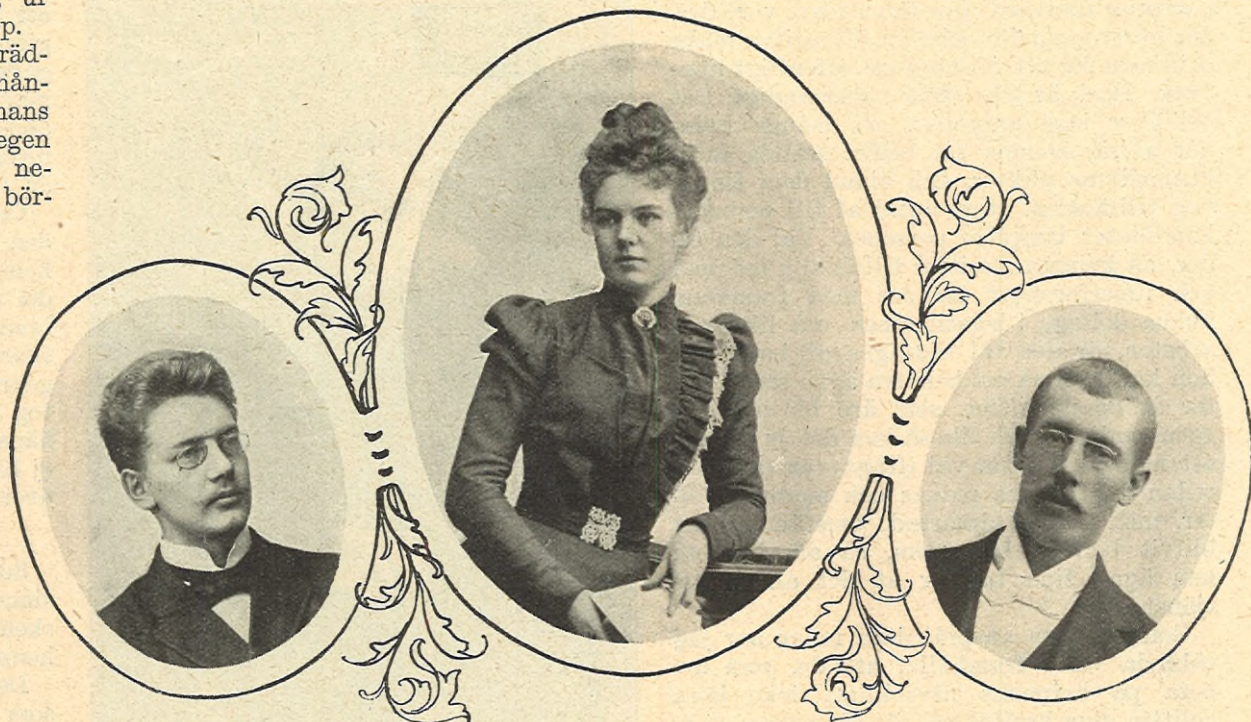
Det var då också en plats för en trädgård, tänkte jag, och försökte vara håfull. Men jag följde noga med alla hans rörelser. Han klättrade nu upp på stegen med sin vattenkanna — hunden stod nedanför och viftade på svansen — och började omsorgsfullt vattna sina små plantor. Han plockade bort ogräs, strök öfver de späda bladen med handen så lätt, så lätt, och vattnade långsamt, nästan ömt, på jorden, som om han haft svårt att slita sig ifrån det. Ändtligen klättrade han ned, kastade ännu en blick upp mot taket och log. Så hvisslade han på hunden, klappade honom, tände sin pipa, och det sista jag såg af honom var ett ben, som sträcktes fram åt hunden att hoppa öfver. Så var han borta.

Från trälådan rann vattnet nu i en liten ström, som ringlade sig långt ut på asfalten. Vårkvällen tycktes mig nu så ljus och fridfull. Jag hade nästan tårar i ögonen och fann den fula gården helt förskönad af den lilla trälådan på taket. Men nu smälde det hårdt i dörren igen. Aha, det var kakelugnsmakarefrun! Mannen hade ju i sin omsorg för sina små plantor glömt att ställa i ordning efter sig. Dörren till redskapsboden for upp med en fart, kannan slängdes in, stegen efter, och kjolarne flaxade om gummans kantiga gestalt, där hon ursinnig for af och an. Till sist tog hon en trasa och torkade upp vattnet, som runnit på dörrposten, stängde igen om redskapen med en häftig smäll, och borta var hon.

Med en skamsen känsla af att jag var fruntimmer liksom hon och visat mig lika småaktig som hon, när jag kunde låta allting lida för mitt dåliga lynne, men med ett leende öfver den godmodige kakelugnsmakaren ännu kvar på läpparne gick jag in till min man.

När vi två sedan, försonade och glada, skulle gå ut och njuta af den vackra kvällen, stod kakelugnsmakaren och rökte pipa i porten. Jag hälsade vänligt på honom och märkte, att ett drag af resignation, blandadt med humor, hvilade öfver hans ansikte.

VERA HJÄRNE.

WALDEMAR LANGLET.

FRU SIGNE LANGLET.

ALEX. LANGLET.

PÅ FORSKNINGSFÄRD I DEN FJÄRRAN ÖSTERN.

PORTRÄTTGRUPPEN här ofvan skall otvivelaktigt väcka ett varmt och med öfverraskning förenadt intresse hos Iduns kvinnliga publik, då vi berätta, att det unga klöfverbladet framställer tre forskningsresande, som nyligen återkommit till Stockholm efter en cirka sex månaders färd i ryska Centralasien.

De båda unge männen äro: fil. kand. Valdemar Langlet och artisten Alex. Langlet, och den charmant unga damen i midten är fru Signe Langlet, den förres maka, till börden finska.

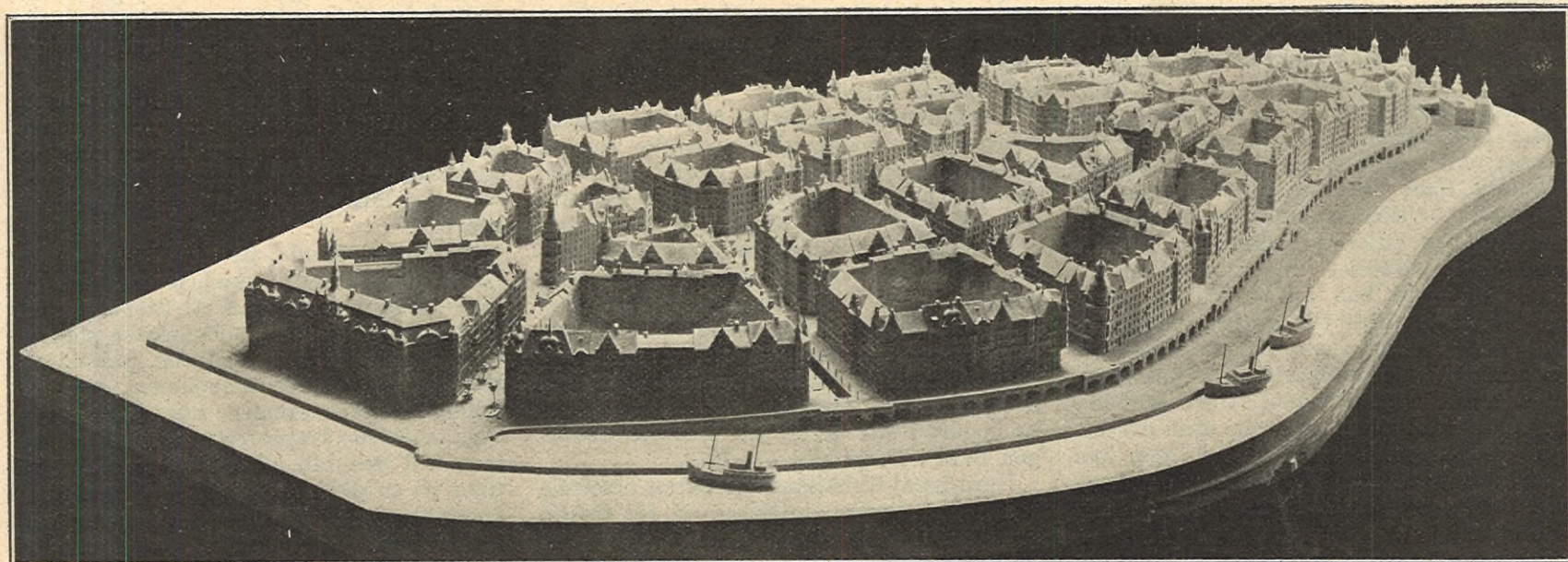
Icke sant? Det hör till sällsyntheterna att en nordisk kvinna deltagar i en resa till så fjärrbelägna trakter som det ryska Centralasien, har lust och energi nog att färdas långt från allfarväg, ej alltid i en salongsvagns madrasserade kupéer, utan äfven på kamelryggen eller till fots, trotsande strapatsen och med käckt och förstående sinnelag fogande sig i sedvänjor och förhållanden, hvilka för en främling stundom kunna vara lika oangenäma att

sätta sig in i som att pådraga sig en förtrång sko.

Fru L. har emellertid med varmt intresse delat sin makes och svägers forskningsfärd från början till slut, och hennes enda obehagliga reseminne bland de eljes odeladt angenäma är några efterkänningar af malarian, som städse hemsöker vissa af Centralasiens trakter, och för hvilken sjukdom fru L. därstädes föll offer.

Färden, som företagits i syfte att studera sarternas och kirgisernas lif, språk och seder, har omfattat Transkaspien, Bokhara och Turkestan samt det forna kanatet Kokand, numera, efter ryssarnes eröfring af området, benämndt provinsen Fergana och liggande invid Kinas gräns.

Kandidat Langlet har hemfört ett rikt material af anteckningar, fotografier, intressanta prof på väfnadsalster o. dyl., som är karaktäristiskt för de olika folkstammarnes lefnadssätt och kulturnivå därstädes. Redan till innevarande års jul ämnar hr L. i bokform publicera sin reseskildring, som, att döma af det rikhaltiga och originella stoffet och af de med elegant och liffull penna skrifna resebrefven, hvilka för närvarande offentliggöras i ett par svenska och

FÖRSLAG TILL ORDNANDE AF SKEPPS- OCH KASTELLHOLMARNE. PÅ UPPDRAG AF REGERINGEN UPPRÄTTADT AF PROFESSOR E. JACOBSSON.

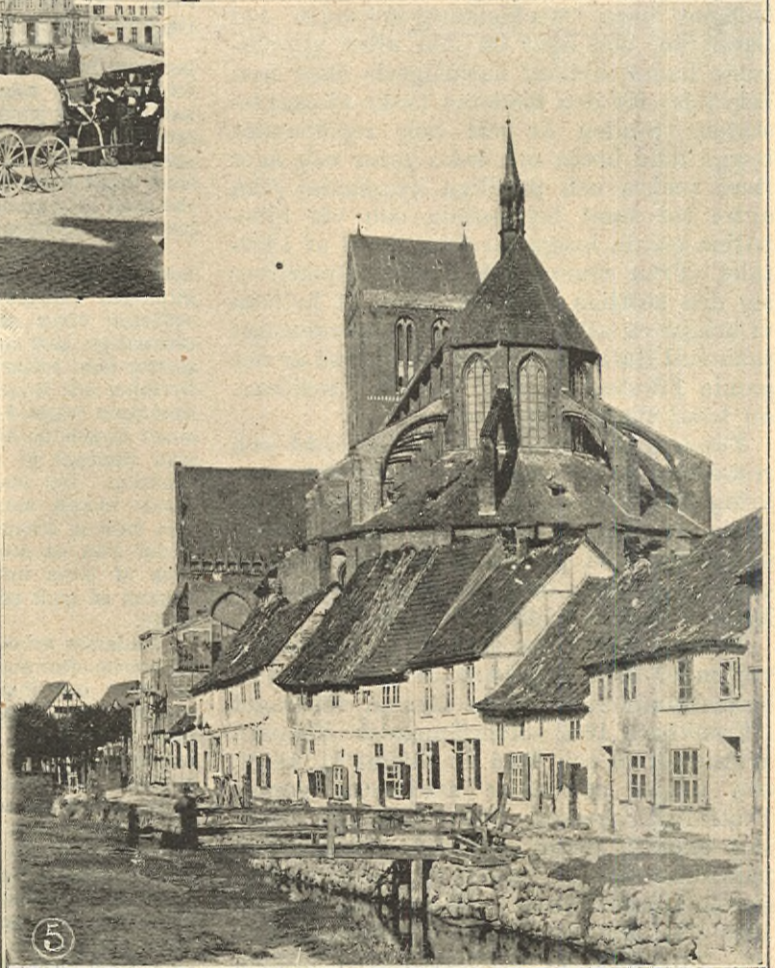
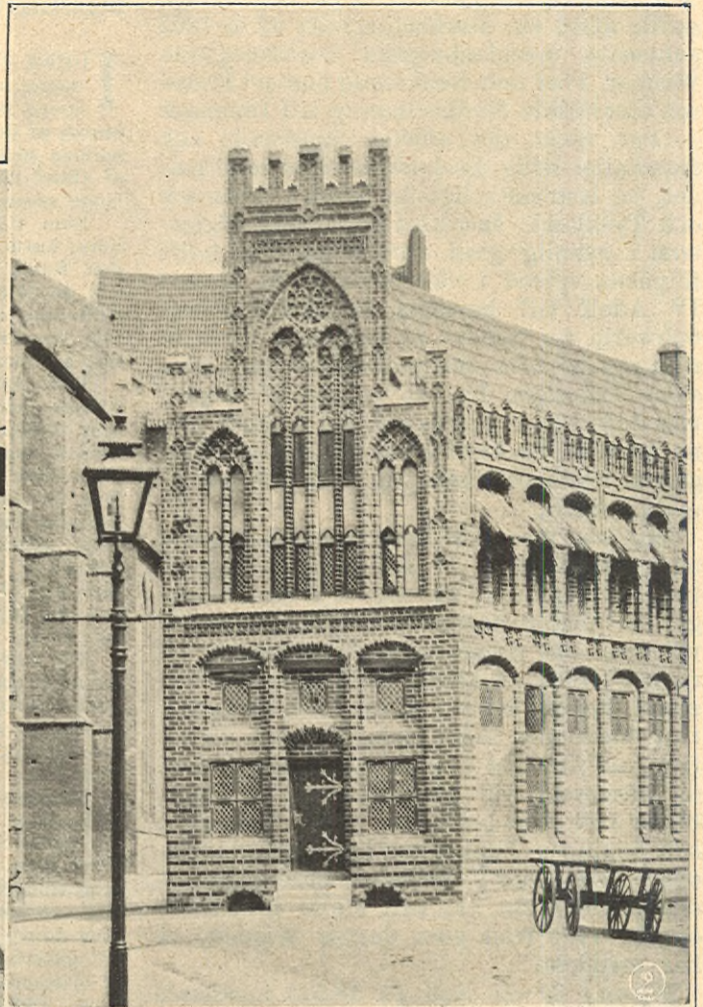
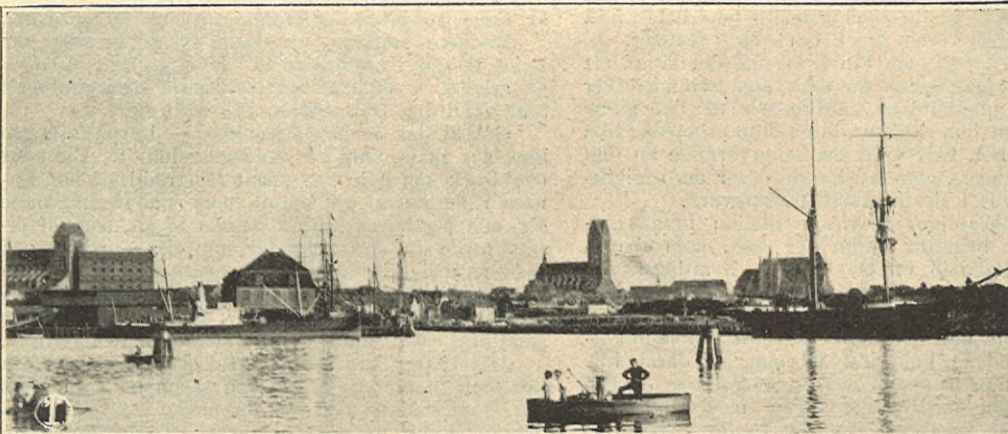
norska tidningar, torde blifva af mycket intresse.

Artisten Langlet har, som man lätt kan förstå, ej låtit penseln hvila under färden. Pittoreska folktyper i färgskimrande dräkter, skarp sol öfver gula tempelmurar, samfärdseln i basarerna, dragaren framför sin med bjärta målningar prydda kärra — allt

gra utdrag ur dessa bref, hvilka, jämte belysande illustrationer, äro ämnade att inflyta i några följande nummer och hvaraf våra läsare säkerligen skola intresseras, sedan vi nu i dagsnumret presenterat de tre resenärerna.

Bröderna Langlet äro söner till skriftställarinnan fru Mathilda

Langlet, känd och välkänd på skilda litterära områden, och som bekant en af Iduns högt värderade och mångåriga medarbetarinnor.

har hans känsliga artistöga uppfattat och hans penslar gifvit form, och resultatet har blifvit ett betydligt antal friska studier i olja och akvarell, af hvilka en del inom kort torde komma att utställas i Stockholm.

Men stundom har också han gripit till pennen och i bref till nära anförvandter i Sverige skildrat sina intryck.

Genom vänligt tillmötesgående från herr L. har Idun satts i tillfälle att meddela nå-

BILDER FRÅN WISMAR.

1. HAMNEN MED MARIAKYRKAN. 2. GAMLA SKOLAN.

3. TORGET. 4. FÜRSTENHOF. 5. NIKOLAIKYRKAN.

FRÅN »VÅR PANTSATTA STAD».

DEN HEDINSKA MOTIONEN till årets riksdag — gående ut på att Sverige skulle afstå sin återlösningsrätt af de 1803 pantsatta mecklenburgska besittningarna Wismar, Poel och Neukloster mot att Preussen återställde Nordschleswig till Danmark — har väckt det största uppseende och framkallat liflig disskussion öfver hela landet, ja, som naturligt är, äfven i Danmark och Tyskland. Intresset har också därigenom i ovanlig grad riktats på den halft förgätna episod i vår historia, då Gustaf IV Adolf till hertigen af Mecklenburg-Schwerin för hundra år pantsatte de sista resterna af vårt stormaktsvälde på andra sidan Östersjön för ett belopp af 100,000 riksdaler hamburgerbanko, ett belopp som nu år 1903, då återlösningens dag stundar, genom ränta på ränta stigit till 108 millioner riksmark.

Man kan med skäl hysa stora tvifvelsmål om utförbarheten af hr Hedins storpolitiska bytesplaner; till någon form af uppgörelse mellan Sverige och Preussen måste väl dock det egendomliga förhållandet föra, att Sverige faktiskt ännu äger den formella äganderätten till en icke obetydlig tysk hamnstad sådan som Wismar. Vi ha trots att det just i detta sammanhang borde intressera vår läsekrets att få några bilder från »vår pantsatta stad» — ön Poel och köpingen Neukloster äro jämförelsevis obetydliga orter i Wismars grannskap — och därför från ort och ställe förskaffat oss de vyer från våra dagars Wismar, vi här meddela.

Wismar är en stad på 18,000 invånare, belägen inom Mecklenburg-Schwerin vid Östersjön, och äger en den allra ypperliga gaste hamn, hvilket naturligtvis ökar dess betydelse för den moderna tyska sjömaktsstaten. Staden är väl och regelbundet byggd med breda och raka gator och äger flere vackra och prydliga byggnader från äldre tid samt intressanta och väl bibehållna gamla husgaflar från slutet af 1300-talet. Från samma århundrade förskriber sig den ståtliga Nicolaikirkan, af hvilken vi bringa en afbildning. En utomordentligt praktfull italiensk renässansbyggnad är det gamla Fürstenhof, förr hertigtligt residens, nu lokal för amtdomstolen.

Fürstenhof började byggas år 1554 och restaurerades på 1870-talet. I den från omkring 1300 stammande »Gamla skolan» förvaras nu stadens fornsaksmuseum. Dessutom bjuda vi på ett parti från hamnen och en vy från det ansenliga torget, vid hvilket stadens rådhus är beläget.

Wismar grundades sannolikt år 1226 och var under 13:de och 14:de århundradena en blomstrande hansestad. Genom fördraget i Frankfurt 1632 öfverlämnades Wismar, Warnemünde och Poel åt Gustaf II Adolf, och denna afträdelse stadfästes genom Vestfaliska freden. Efter växlande krigiska skiftet under växlande öfverhöghet pantförskrefs det slutligen, som nämnts, genom konventionen i Malmö den 26 juni 1803 till hertigen af Mecklenburg-Schwerin. Till följd af pantsättningen intager Wismar ännu i denna dag en särskild ställning: dess hamn får ej befästas eller användas till krigshamn och staden är ej representerad på Mecklenburgs landtdag.

Wismars vapen utgöres af en klufven sköld med i det högra gyllene fältet ett halft svart oxhufvud, i det vänstra — silfver — två röda bjälkar.

»EN DAM AF VÄRLD» I HVAR-DAGSLAG. TECKNING UR STOCKHOLMSLIFVET AF LEO.

IDUNS SENASTE JULNUMMER med dess skimrande bilder från den stora världens lif har gått kring land och rike. Hvem vet, om ej en och annan af dem, som stå utanför detta, höjt en saknadens suck vid läsningens däraf och med en gnista af afund tänkt på de »lyckliga», hvilkas hela lif, så länge säsongen varar, är en enda lång festdag.

Dem till tröst, som tänka så, må det lända att höra, huru »festdagen» för dem, som kommit öfver den första ungdomliga hänförelsen för den glans och de nöjen den »skänker, blir till en arbetsdag lika tröttande, men helt visst mer enerverande än den lilla husmoderns, som, suckande öfver enformigheten, går rundt i sitt hushålls trampkvarn.

Den sällskapliga samvaron mellan umgängesvänner och bekanta bildar för den, som ej ofta äger tillfälle därtill, ett kärt afbrott i hvardagslifvet, hvilket man kan se fram mot med längtan, njuta af, medan det pågår, och sedan minnas med glädje. Men för dem, som på grund af börd och samhällsställning nödgas hela sitt lif ägna sig däråt, blir detta sällskapslif snart nog en börd, och de förpliktelser, det medför: visiterna, mottagningarna med den ofta verkliga skickligt förda konversationen om ingenting, lämna efter sig endast tomhet och leda.

Till belysande af ofvanstående må följande lilla teckning tjäna. Den är gripen ur verkligheten och visar, hur lifvet i hvardagslag kan gestalta sig för en dam af värld, som det ju heter, en sida af hennes tillvaro, som man sällan tänker på eller får höra talas om.

Madame X, hvars make var chef för en af de främmande beskickningarna härstädes, hade kommit till Stockholm vid en tidpunkt, då det sällskapliga lifvet inom den krets, familjen på grund af sin ställning tillhörde, låg tämligen nere. Den ledighet madame härigenom fick, begagnade hon att med förtjusning återupptaga en sysselsättning, som hon före sitt giftermål idkat med nöje, men sedan på grund af bristande tid måst afstå ifrån — nämligen målning. Det var för att handleda henne därvid, som jag kom i beröring med henne.

Vid mina första besök i madames hem mottogs jag med någon ceremoni och fördes genom en räckta ståtliga, men något kalla statsrum till ett mindre kabinet, där madame väntade, omgifven af målarattiraljen. Vi genomgick hvad hon hade, och jag gjorde förslag om, hvad jag ansåg borde anskaffas, samt hade nöjet se, hur madame lyssnade på mina råd med en uppmärksamhet, som skulle anstå, men icke alltid förefinnes hos mindre försigkomna elever.

Snart började vi arbeta, men vi märkte inom kort, att det ej gick riktigt bra. Den eleganta omgifningen besvärade oss, ty likt ett damoklessvärd sväfvade öfver våra hufvuden risken att vid ett oförsiktigt kast med penseln fördärfva möbler och mattor med målarfärg. Snart företogs vi därför en flyttning och kommo från prakttrummen med deras onekligen något ödsliga kynne, när endast två personer uppehölo sig i dem, till den del af bostaden, som upptogs af sofrum, barnkammare och hvardagsrum. Det senare blef vårt arbetsrum. Förvånande enkelt med sina släta trämöbler, hade det helt visst ej lockat en fotograf vid återgifvandet af bilder från en ministervänning, men det tycktes mig vara af mera intresse att vistas där, då man därigenom så godt som fördes midt in i familjelifvets sköte.

Madames arbetstid var till en början förlagd till timmarne efter andra frukosten. Hon arbetade med en ifver och ihärdighet, som sällan läto den bestämda tiden räkka till, utan den öfverskreds ofta med en till två timmar. Då hade madame goda arbetsdagar, och ju bättre arbetet gick, dess mer strålade det vackra, regelbundna, men i allmänhet djupt allvarliga anletet upp. Alla de nöjen och festligheter, som madame måste bevista, och där hennes utseende väckte uppmärksamhet, medan man förvånade sig öfver hennes allvar, som hon ej bekvämde sig dölja bakom antagen munterhet, dessa tillställningar förmådde helt visst sällan framkalla det lyckliga leende, som arbetsglädjen nu trolade fram. Och äfven inför den högsta gunst och uppmärksamhet kände hon näppeligen större triumf än i de ögonblick, hon nu kände med sig, att hon lyckats med penseln få fram något af den färgens levande glöd, som gjuter glans öfver konstnärens arbete.

Efter någon tid började det emellertid blifva rörigare inom den stora världens sällskapslif, och madames arbete led af de afbrott, som oftare och oftare måste ske på grund af visiter och dylikt. Ganska oförblommeradt uttalade hon sitt hjärtas tanke om dessa afbrott, och kunde hon, drog hon

sig gärna undan besöken. Så minnes jag, hur en gång anmäldes en visit af en person, hvars titel man ej kan nämna, utan att »hela Stockholm» känner det efterföljande namnet. Madame, som var djupt upptagen af sitt arbete, lade förargad ifrån sig penseln, men grep den igen, fattad af en ingifvelse.

»Hvad har du sagt,» frågade hon sin betjänt.

Denne mumlade någonting otydligt.

»Har du sagt, att jag är hemma?» fortsatte madame.

»Jag har sagt, att jag skall se efter, om madame är det,» rabblade betjänten upp som en utanläxa. Madame satt tyst en stund, borrhände sina små hvita tänder i underläppen. Hon kastade en blick på arbetet — det var för frestande! Hon gjorde en tvär vändning från dörren och sade kort.

»Nåväl, jag är inte hemma!» — Därpå fortsatte hon att måla, som om ingenting hänt. Blott ett ögonblick såg hon upp något förströdd, då hon förnam rullandet af vagnshjul, som snabbt aflägsnade sig, och jag hörde henne mumla något, som öfversatt torde ha lydt ungefär som så: — »det nötet sade naturligtvis, att jag var hemma, men...» En axelryckning — och madame tycktes glömma hela saken. Olyckligtvis hade dock hennes eget ekipage samtidigt stått utanför, väntande på sin ägarinna.

Alla visiter kunde emellertid ej afspisas på detta sätt, och ju mer tiden led och säsongen kom i sitt flor, dess svårare blef det för madame att få arbeta ostörtd under middagstimmarna. Tiden för lektionen förlades därför till morgonen å en jämförelsevis tidig timme, och trots nattvak och trötthet efter sena middagar, supéer och andra festligheter, som dag efter dag aflöste hvarandra, försummade madame sällan tiden. Fick jag vänta något, fick jag merendels sällskap af hennes son. Unge herr X. var vid tiden för vår bekantskaps ingående tre år. Han talade franska och engelska, för hvilket han hunnit med att ha två bonner, dessutom redde han sig ej illa med tyska, hvaraf han snapat upp ett och annat ord, dem han ganska fyndigt begagnade sig af. Om morgnarna var han klädd i hvit öfverdräkt och hade det svarta, nästan i blått stötande håret upplagdt i papiljotter, som sedan togs ned till förmiddagspromenaden, då håret i långa, mörka lockar inramade det lilla, regelbundet vackra, men nästan för allvarliga barnansiktet. Jag fick i själva verket knappt intrycket, att jag hade ett barn framför mig, när han kom in, utan en fullständig liten människas, som redan med diplomatens och hofmannens gry i sig hälsade och sade några förbindliga ord om det arbete, jag hade framför mig.

Småningom blefvo vi dock mer förtrogena med hvarandra, helst om vi voro på tu man hand. Han kunde komma fram och lägga sin lilla hand i mitt knä och se på hvad jag gjorde. Grep jag då penna och papper och började teckna för honom, hästar, hundar och annat dylikt, kunde det lilla ansiktet stråla upp af glädje, ja, jag minns, hur han en gång inför några »lustiga gubbar» kom i så våldsamt skratt, att jag blef helt rädd, och hans bonne ilade in från rummet bredvid för att efterhöra orsaken och bringa slut på det »förskräckliga oväsendet».

Medan madame arbetade, fick gossen stundom leka i samma rum. Men det måste vara stilsamma lekar, ty madame var ytterligt nervös och tålde ej vid buller eller högröstadt tal. I sina tunna små skor gled gossen fram och tillbaka; glömdde han sig och gaf till ett litet utrop, när leksakshästarna voro spända för vagnen, spratt madame till och kallade honom vid namn på ett sätt, som ögonblickligen återförde honom till ordningen. Vanligen slutade det så, att han efter en eller annan varning skickades ut för att fortsätta sitt »nöje» hos la bonne.

Stackars lilla barn, som aldrig unnades att vara ett sådant, och stackars mor, som med sin höga ställning ej fick förena den bästa fröjd ett moders-hjärta känner: att se sitt barn lyckligt och fritt tumla om i lek och ras. Yrheten, om den en gång funnits, var redan stäckt hos gossen, och ett öfverförfinadt, nervretande lif hade gjort modern så känslig, att hvarje yttring däraf skulle varit henne en plåga.

Och hvad var lifvet i stora världen för henne? Ack, man kunde le, om det ej vore så djupt sorgligt. Dessa, som tyckas äga allt af godt, som livet bjuder, de ha icke tid att rå sig själva. Hur ofta hörde jag icke madame klaga däröfver, beklaga, att hvad som gjorde henne glädje, gaf man henne icke ro att njuta, medan i stället hennes lif upptogs af förpliktelser, som hvarken skänkte lycka eller tillfredsställelse. Och madame var ung, ännu ej trettio år; hur tröstlös skulle ej en blick fram mot lifvet vara!

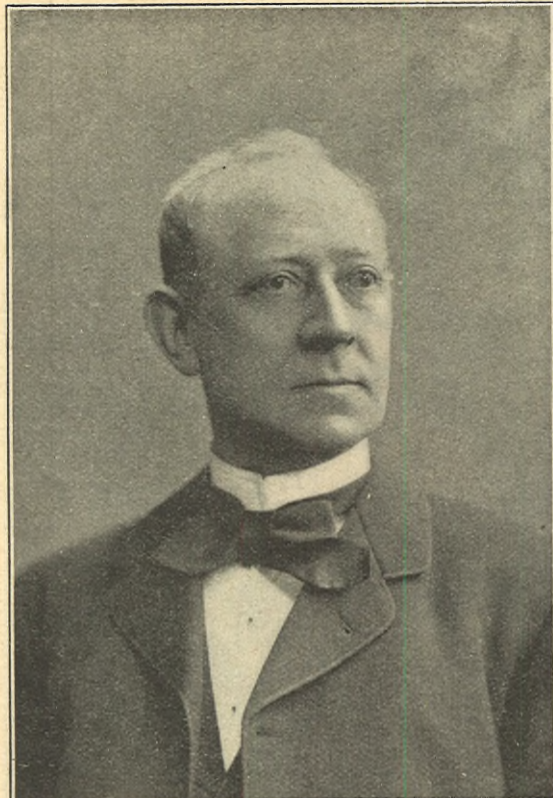
Ytligt stirra många på de stora i världen och tänka med afund på deras lif i fest och glans. Ja, litet grannare är det ju, än hvad vi småfolk kunna bestå oss med. Men kanske den behöfs, den skimrande ytan, behöfs för att dölja den tomhetens bitterhet, som så ofta gömmes därunder.

Alla förbrukare af koncentrerade munvatten!
pröfven vår nya
Extra koncentrerade

ASEPTOL

å 2 kronor per flaska; verksamaste antisepticum; oskadlig; särdeles angenäm, kylande smak; drygast, i längden billigast; mångsidigast nyttig.

S:t Eriks Tekn. Fabrik, Stockholm.

FERDINAND THEGERSTRÖM.

EN KONSTNÄRSVETERAN.

EN BERÄTTIGAD HYLLNING var det, som här om aftonen ägnades en af den svenska skådebanans märkesmän, när *Ferdinand Thegerström* på sin afskedsrecett å K. teatern som *Egeus* i Shakespeares »En midsommarnattsdröm» kringjublades af en tacksam och minnesgod publiks bifall. Vid denna föreställning samverkade Operans och Dramatiska teaterns personal till förmån för den högt uppburne kamraten, i det att samtliga roller med undantag af två utfördes af Dram. teaterns personal och i öfrigt k. hofkapellet samt operans kör utförde den storslagna Mendelssohnska musiken. Vi återkomma för öfrigt i nästa nummer till ett närmare omnämnande af den intressanta föreställningen.

I dag endast några korta rader om den vördade recetttagaren! Ferdinand Thegerström, som under en lång följd af år utgjorde en af vår främsta talscens bästa prydnader och stödjelare, föddes i Stockholm den 30 juli 1826 och gjorde sina första sceniska lärospån å den på 1840-talet under Torsslows ledning stående Mindre teatern, som sedermera öfvergått i den nuvarande Dramatiska. Från år 1854 till 1871 tillhörde han Södra teatern, det populära konsttemplet å Mosebacke höjder, i hvars glada häfder han inrstat sitt namn genom otaliga lustiga »gubbar» och burleska operettfigurer, såsom *Dunkaschin* i »Tebomma», *Pietro* i »Frihetsbröderna» m. fl. Från och med 1871 engagerades han vid Dramatiska teatern, hvars styrelse han tillhörde från 1888 till 1891, och hvilken han, efter en lång, förtjänst- och framgångsrik verksamhet, lämnade först 1898 på våren, då hans ytterst försvagade syn tvang honom att uppgifva sin sceniska verksamhet. Bland hans många ypperliga roller från denna tid må erinras om *Aslaksen* i »De ungas förbund», *konsul Bernick* i »Sammhällets pelare», *doktor Stockmann* i »En folkets fiende», *Pontus Bark* i »Sanna kvinnor», *Månsson* i »Bertha Malm» och *Jämmerling* i »Advokaten Knifving» — samtliga prestationer, som ådagalade Thegerströms framstående individualiseringskonst som karaktärsskådespelare.

Vid 73 1/2 års ålder åtnjuter den gamle

konstnären ännu i denna dag — fränsedt den fördunklade synförmågan — en obruten kroppslig hälsa och äfven en andens ungdomliga spänstighet, som låta oss hoppas, att han ännu länge skall få lefva ibland oss, en af alla vördad och afhållen veteran från en svunnen, glansfull epok i vår teaterhistoria.

HANS FOSTERDOTTER. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF VALDEMAR.

FORTS. FRÅN FÖREG. N.R.

DET VAR SOMMAR, härlig, doftande sommar. Solen sken och strålade öfver skogar, fält och ängar, som iklädt sig sin fagraste skrud.

Det började bli nästan hett på lawn-tennisplanen i parken, där en hel del ungdomar voro samlade.

»Nej, vet ni, nu tycker jag, att det här nöjet börjar bli lite för ansträngande, eller hvad säger du, energiske unge man,» hördes en glad flickröst utropa, hvars ägarinna med detsamma gaf en boll en stöt med racketen, så att den for öfver nätet och träffade en ung herre, som lättjefullt lutade sig mot nätstolpen.

»Ja, det har du rätt i, Elsie,» sade han och sträckte på sina långa ledamöter, »kom, så gå vi till de andra, som komma därborta.»

Och ungdomsskaran satte sig i rörelse under skämt och skratt, och Elsies röst var gladast af alla. Man skulle knappast finna någon likhet mellan det lilla bleka, sorgsna barnet, *Torsten Waldes* dotter, och den glada, nu suttonåriga *Elsie* Walde.

I sitt nya hem blef hon på allt sätt omhuldad af sin fosterfar och dennes moder. Under deras kärleksfulla omvårdnad blef *Elsie* snart nog ett hurtigt och gladt barn, omtyckt af alla.

När *Elsie* var fjorton år, dog fru Bergh, och en faster till kaptenen, fröken *Anna Bergh*, blef husföreståndarinnan hos sin brorson. Elsies bokliga uppfostran leddes af en guvernant, tills hon var femton år, för öfrigt sysselsatte kaptenen sig mycket med henne, och hennes uppfostran blef mera djup och mångsidig än flickors i allmänhet. Hon hade äfven ett godt hufvud, var vetgirig och hade lätt för att uppfatta och lära.

Hon var nu sjutton år men föreföll att vara yngre, med sitt lifliga sätt och sina, kanske något pojkkaktiga fasoner. Hon var tämligen lång, mycket slank och smärt, med god hållning. Hennes tjocka, bruna hår var tillbakastruket från en hög, bred panna, ögonen mörkblå, näsan liten och fin, munnen vacker, med praktiga tänder, hakan hade en bestämmd form, hyn var klar och frisk.

Ägaren till det vackra *Hagtuna*, där vi nu befinna oss, häradshöfding *Roth*, kom ungdomen till möte i sällskap med en herre, som vi igenkänna som *Richard Bergh*. Några äldre herrar och damer kommo efter dem i sakta mak i den skuggiga allén.

»Roth och jag skulle just gå oeh varna er för att fortsätta spelet, om ni inte ville riskera att få solstyg; men nu ser jag, att ni äro förständigare än vi trodde,» yttrade kapten Bergh leende. »Du ser trött ut, *Elsie*, kom med mig till faster, hon vill visst tala vid dig.»

Han drog hennes arm under sin.

»Är det mycket brådt, onkel? Annars lofvade löjtnant *Holgersson* att visa mig en ovanlig växt, som jag gärna skulle vilja ha, den växer borta i parken?» frågade *Elsie*.

»Det kan du ju göra först.»

Löjtnanten, som var öfver örnen förälskad i *Elsie*, blef förtjust öfver att få tillfälle till en tētea-tēte med föremålet. Men den gången gjorde hon det omöjligt för honom att komma fram med, hvad han hade på hjärtat. Hon konverserade forceradt hela tiden och hade mycket brådt att komma tillbaka till sällskapet.

Under hemfärden i den ljumma, månljusa sommarnatten lät *Richard Bergh* sina ögon hvila på *Elsie*, som satt midt emot honom i droskans ena hörn bredvid faster. Faster hade den vanan att somna, då hon suttit i vagnen några minuter och det började lida fram på natten. *Elsie* såg drömmande ut på den månbelysta nejden, och *Richard* såg på henne. Den tanken slog honom, att hon nu var en fullväxt, ung dam, som de unge herrarne började fjäsa för. Han mindes *Holgerssons* trägna uppvaktning under aftonen. Var det kanske hos honom Elsies tankar nu dröjde? Men det trodde han knappast. Han lutade sig fram mot henne.

»Hvad tänker du på, *Elsie*?»

»Åh, jag tänkte på så förargligt det var, att vi förlorade tennispartiet i dag.»

Richard log för sig själf, där han lutade sig tillbaka i vagnen.

Kapten Bergh var på andjakt hos baron *Hallenskiöld* på *Omsjö*. Han var tämligen trött, då man skildes åt på kvällen rätt tidigt, ty jakten skulle fortsättas följande dag, och han var bjuden att stanna kvar öfver natten.

Han slog sig ned i en bekväm stol vid fönstret i sitt rum för att se ett slag i tidningarna, innan han gick till sängs. Om några minuter hörde han, att någon kom och satte sig på verandan, som låg utanför hans fönster. Han hörde röster, som han kände igen; det var friherrinnan *Hallenskiöld* och en väninna till henne, som vistades i huset, fru v. *Kroon*. Han ämnade just stänga fönstret, då han hörde något, som gjorde honom nyfiken — sitt eget namn.

»Ja,» fortsatte fru v. *Kroon* samtalet, »jag tycker, att det är mer än besynnerligt, att han har henne i huset. Jag blef rent förvånad, då jag fick se honom första gången nu i våras. Han ser ju ut som en trettioåring, och hon är ju en fullväxt dam. — Det skadar flickans rykte skall jag säga dig, *Julia*,» slöt hon med eftertryck.

»Ja, du har kanske rätt,» yttrade friherrinnan. »Jag har ju sett henne växa upp och tycker, att hon ännu är ett barn.»

»Ja, om hans mor lefde, vore det ju en helt annan sak, men nu... Det angår ju icke mig, men jag har hört folk tala om det, och det gör mig ondt om flickan. Hon ser söt och rar ut förresten. Om jag vore i ditt ställe, *Julia*, skulle jag säga något om det här åt fastern, som du ju är god vän med.»

»Det kunde jag ju göra. Men kanske kommer det snart en friare till henne, och så blir hon gift, och då blir knuten löst. Du skall få se, att det dröjer inte länge. — Men vet du, nu börjar det att kännas kyligt härute, jag tror vi gå in.»

Och de gingo. *Richard* stod kvar som förstenad af hvad han hört. Hans *Elsie!* Hans lilla *Elsie!* Var det ett brott mot konventionen, att hon bodde under hans tak? Aldrig hade en sådan tanke fallit honom in. Han var ju så ofantligt mycket äldre än hon. Hon sjutton år, han trettioåttå. Såg han då så ung ut? Han gick fram till spegeln.

Ja, han såg yngre ut än han var. Hållningen var spänstig som en ynglings, gestalten smärt och lång, i det korta, täta, bruna håret syntes icke ett grått strå eller det allra minsta lilla månsken, hyn var frisk och brynt af sol och vind, mustascherna hade en käck vridning.

Han snodde dem en smula nervöst och vände sig nästan förargad från spegeln.

Men *Elsie* var ju så ung, nästan ett barn, icke kunde man väl... men så kom han ihåg *Holgersson* och hans ifriga hyllning af *Elsie*. Han blef het vid tanken därpå. Hvad hade han väl hört? Jo, att hvem som helst nu kunde komma och ta' hans *Elsie* från honom, bara hon gaf sitt samtycke. Nå, herre Gud, endast hon blefve lycklig och finge en bra man, så vore det väl inte så förskräckligt. Jo, det vore förskräckligt!

Han mätte golvet med hastiga steg.

Ju mer han tänkte därpå, dess outhärdligare föreföll det honom. Hon hade växt fastare i hans hjärta, än han själf vetat af. Var han kanske själf kär i henne?

Han studsade vid den tanken.

Ja, vid Gud, han var förälskad i sin fosterdotter! Det var då därför det kändes så svårt att tänka sig skild från henne, att tänka sig, att hon måhända skulle älska en annan.

Han visste, att hon var varmt fästad vid honom, men aldrig hade den tanken fallit henne in att tänka på honom på annat sätt än som »sin rara onkel *Dick*», det var han öfvertygad om.

Hur skulle väl detta sluta? Hur skulle det gå att umgås med henne på samma förtroliga sätt som förr, mottaga hennes barnsliga smekningar och dock ej få visa, hvad han kände för henne? Ty det finge han ej göra. Kanske, om han sade henne det, skulle hon, utan att hysa någon djupare känsla för honom, bli hans, men hon var så ung, och hennes hjärta kunde sedan vakna för — någon annan än honom.

Nej, *Elsie* måste bort, ut i världen för att se andra personer och förhållanden under ett par år. Komme hon sedan tillbaka till honom med hjärtat fritt, då skulle han tala.

Hvad var det hennes döende fader sade?

»Jag vet, att du skall göra henne så lycklig du kan.»

»Ja, *Torsten Walde*, din dotter är mig kärare än allt annat i världen, och hennes lycka skall jag befrämja så mycket i min förmåga står. Och ser jag, att hennes hjärta slår varmare för någon annan än för mig, då skall hon aldrig få veta, hur gränslöst kär onkel *Dick* håller henne.»

Men nog dröjde det länge den natten, innan *Richard Bergh* slöt sina ögon.

(Forts.)

FRÅN EN SVENSK FÖRFATTARINNAS HEM I TROPIKERNA.

HELT VISST kommer det att bereda vår läsekrets ett nöje, då vi i dag äro i tillfälle att meddela några fotografier från författarinnan m:me Jane Gernandt-Claines hem i Rosario, äfvensom porträtt af m:me Claine och hennes make, — Frankrikes konsul i Rosario de S:te Fé i Argentinska republiken.

Då Jane Gernandts porträtt jänte en utförlig karaktäristik af hennes författarskap förut varit infördt i Idun strax före hennes giftermål, är här ej plats att vidare ingå därå; vi vilja blott erinra, huru m:me Gernandt-Claine under de gångna åren alljämt aflagt nya prof på sin säregna och glänsande begåfning. Särskildt som skildrare af lifvet i tropikerna med dess skarpa motsatser och — särskildt för oss nordbor — nästan ofattbara konflikter, har hon gjort sig känd som en fin iakttagerska med skarp blick för såväl de humoristiska som de tragiska momenten. Läs t. ex. i hennes sista bok »Det främmande landet» de elegant och glänsande skrifna berättelserna: »Han är svart» och »Reine», den förra i en ton så kvick och ironisk, att den till och med för tanken på Guy de Maupassant, och den senare med ett öfverträffligt språk, djup och bredd i skildringen af ett tragiskt människoöde och ekvatorns hela soldruckna stillhet.

I friskt minne torde vara, för hvilken svår

tenskapsmannen och upptäcktsresanden, Jules Claine, som ingått på den diplomatiska banan och för närvarande är Frankrikes Consulat-President i Rosario.

Och nu äro vi vid denna aflägsna plats i Argentinska republiken, hvarifrån våra bilder äro hämtade.

Det vackra hemmet är konstnärligt och pittoreskt anordnadt, prydt med en mängd kuriositeter och antikviteter, hvilka makarne Claine hemfört från sina vidsträckta resor i alla möjliga trakter af jordklotet. Så t. ex. befinna sig i ett rum gamla allmogeväfnader från Skåne bredvid negerprydnader från »det svartaste Afrika», en gammal hederlig Moraklocka med »rosor och tulpaner» bredvid de mest bizarra fetischer och afgudar, holländskt porslin och gamla ovärderliga föremål från Mauritius, Madagascar m. fl. länder. Tyvärr tillåter oss utrymmet ej att meddela en bild af mr Claines rum, som är dekoreradt med en stor samling vapen m. fl. föremål — intressanta särskildt från

JANE GERNANDT-CLAINE I SIN TRÄDGÅRD I ROSARIO.

JANE GERNANDT-CLAINES BOSTAD I ROSARIO.

olyckshändelse m:me Claine var utsatt i början af förra året — en olyckshändelse, hvars följder hållit henne i månader fängslad vid sjukbädden. Till all lycka är hon nu fullkomligt återställd och har till julen kunnat sända bidrag till flere tidskrifter och tidningar, hvaribland äfven Idun.

MR J. CLAINE.

Sedan år 1894 är madame Gernandt-Claine förenad i äktenskap med den bekante franske ve-

mer åter till sitt fosterland på någramånaders besök hos sin familj — mr Claines treåriga residenttid i Rosario är nämligen tilländalupen

etnografisk synpunkt. Vi kunna meddela våra läsare den nyheten, att madame Claine redan i början af sommar-
ren kom-

nästkommande mars, och sedan anträdde den långa och besvärliga resan till Europa med Paris som första mål.

Vi hälsa därför m:me Gernandt-Claine uppriktigt »välkommen åter» till sitt gamla fosterland, som genom den långa frånvaron blifvit om möjligt ännu kärare för henne, till sin familj och till alla sina vänner.

SKANDINAVIENS ERKÄNDT FÖRNÄMSTA MODEBLAD ÄR IDUNS MODETIDNING, som för helt år kostar endast 5 kr. för planschupplagan, 3 kr. för den vanliga upplagan. Prenumerera på prof för det nya året!

SALONGEN I J. GERNANDT-CLAINES HEM I ROSARIO.

EN SYMEONIKONSERT Å KUNGL. TEATERN. LÄVERING FÖR IDUN AF TYCHO ÖDBERG.

TILL ELLEN KEY. EN HÅLSNING I SEKLETS GRYNING.*

Det ligger tunga isar kring vår pol,
en sanning hvilken, ack, så mångfaldt
spåras.

Det hvilar ofta töcken kring vår sol,
och det drar länge om, förrän det våras.

Vårt halfva lif en längtan är till ljus,
är drömmarna om blom i gröna hagar,
är hopp om fågelsång och böljebrus,
är vinternattens tro på sommardagar.

Dock detta mörkrets valde blir till kraft,
vår rika kraft att älska det vi sakna,
det, som ger lifvet fågring, glans och saft,
som låter drivvor dö och knoppar vakna.

Vi nordens barn, som intet söderns folk,
förstå att våra frusna händer sträcka
i jubel emot hvarje ljusets tolk,
som genom skymning låter solen bräcka.

Och därför blef som ingen du oss kär,
du hjärtevarma strålebärrinna,
du som med öppen skönhetsblick oss lär
bland lifvets skuggor dagrarna att finna.

Se, hur vi samlas omkring dig i flock,
att lyss som till en moders bästa saga.
Din värld är ju så underbar, och dock
för fylld af lif att vilja oss bedraga.

Och gärna vi dig tro. Din drömmarmakt
har brutit mark, där inga vägar funnits.
Vi vilja tro, med hvad du skönast sagt
att siarord för nya tider vunnits.

Du var det gamla seklets unga röst,
som ofödd morgon vetat glad bebåda.
Det höfves dig vid början af din höst
ett nytändt sekels första vår att skåda.

Där rosor blifvit sådda, rosor gro,
ditt hopp står ren i varma hjärtan skrifvet.
Vi lärt att lita på den strålebro,
som djärft du slog till skönheten i lifvet.

Hvad kunde vi åt dig väl bättre ge
än dina egna tankars gyllne skördar,
än kärlek till din ljusa liffsidé,
än vördnaden för allt hvad stort du vördar.

Tack, Ellen Key! Och heder öfver dig!
Om dig skall sång och sägen länge minna,
Du, som där mark låg öde röjde stig
till fagra land, dem värlig kraft skall hinna.

SIGRID ELMBLAD.

* Ofvanstående hyllningsdikt har af fru Elblad skrifvits till den fest, som i dag lördag af sällskapet Nya Idun gifves för dess nu afgående ordförande fröken Ellen Key.

TERESA CARRENO.

UR DAGSKRÖNIKAN.

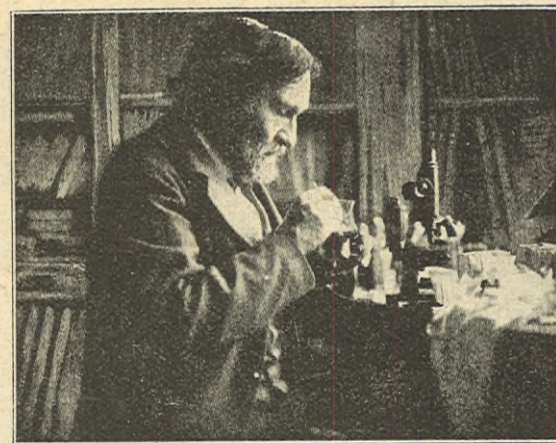
TERESA CARRENO, den världsberömda pianisten, gästar ånyo Stockholm. Redan år 1891 vid sitt första uppträdande härstädes eröfrade fru Carreno fullständigt hufvudstadens publik, lika mycket genom sin bedårande person som genom sin eldande konst.

Äfven nu synes hon väcka samma entusiasm hos våra musikvänner, hvadan vi funnit oss föranledda att ännu en gång införlifva den framstående artistens bild med vårt porträttgalleri.

En kortfattad Carreno-biografi återfinna våra läsarinor i Idun n:r 11 för år 1891.

EN SYMFONIKONSERT Å KGL. TEATERN är ämnet för vår helsidesillustration i dagens nummer. Bilden är af vår tecknare tagen från scenen, där hofkapellet samtliga medlemmar sitta placerade, med förste hofkapellmästare C. Nordqvist på anförarpallen i midten. I kungliga logen synas den kungliga familjens medlemmar.

Bildens bakgrund utgöres af den ljusstrålände operasalongen, med parkett och rader fullsatta af åhörare.

PROFESSOR MECHNIKOFF är den ryske vetenskapsman, som nyligen blifvit föremål för hela den civiliserade världens intresse genom ett af honom upfunnet serum, som skulle äga förmågan att på nytt föryngra människorna, när de hunnit den ålder, då deras väg begynner slutta mot förgängelsen.

Tvekan har visserligen redan uppstått rörande hans serums påstådda underbara verkan på den mänskliga organismen, men vi tro, att det lika fullt kunde intressera våra läsarinor att se den rykt-

bare lärdes porträtt. Det framställer honom sysslant med sina undersökningar i det Pasteurska institutet i Paris.

*

SKEPPEPS- OCH KASTELLHOLMARNES OMDANING. Det är numera endast en tidsfråga, när dessa för hufvudstadens yttre fysionomi så karaktäristiska punkter skola undergå förändring. Som bekant är det nämligen meningen, att vår flottas härvarande station skall förläggas utåt skärgården, hvarefter en invasion af nybyggare med hacka, spade, borrh och dynamit torde komma att taga de för hvarje stockholmare kära holmarne i besittning och omdana dem för en ny tids behof.

Vi äro i tillfälle att i vårt dagsnummer meddela en afbildning af det af professor E. Jacobsson på uppdrag af regeringen utarbetade förslag till de båda holmarnes bebyggande.

Af detta förslag framgår, att desamma genom utfyllningar i vattnet äro ämnade att bilda en enda holme af oval form. Dess vänstra ändpunkt å vår afbildning tänkes vara Skeppsholmsbronns södra landfäste, medan dess högra spets, framför hvilken den paviljongliknande byggnaden synes, skall motsvara Kastellholmens i strömmen utskjutande udde.

Hela terrängen, från hvilken bergmassorna äro bortschaktade och de många vackra trädgrupperna nedhuggna, upptages af veritabla storstadskvarter med sex våningar höga hus. Rundt holmen slår en trettio meter bred kaj sin gördel, och under ett par af gatorna skola löpa glasöfvertäckta tunnar, där affärskontor och andra merkantila lokaler äro ämnade att inrymmas. I plan med kajen och längs densamma sträcka sig pelargångar eller arkader. Från kajen leda trappor upp till gatans nivå.

För det vidtomfattande projektets genomförande skulle krävas ett belopp af cirka trettio millioner kronor.

Den i gips utförda modellen, som utgått från den skicklige bildhuggaren G. F. Norlings atelier, förevisades häromdagen för konungen samt för sjöministern, statsrådet Dyrssen och för landshöfding Isberg m. fl. medlemmar af den kommitté, som fått sig uppdraget att förbereda det för hela hufvudstadens viktiga omdaningsarbetet.

Att det nu uppgjorda projektet endast är en länk i den stora förslagskedjan får man väl hoppas. Ty det vore väl en vandalism utan like — en vandalism, bredvid hvilken Helgeandsholmens belamrande med de båda riksbbyggnaderna, hofstallets placering på Artilleriplan etc. skulle te sig som helt obetydliga synder — om Skepps- och Kastellholmarne, i stället för att omskapas till vackra villakvarter, hvartill deras karaktär och läge hänvisa dem, profanerades med tätt liggande huskolorer och ett antal hvarandra korsande affärs-gator.

Låt oss hoppas, att pietet och skönhetsintresse denna gång måtte gå hand i hand för att afvända hvarje våldförande på en af hufvudstadens vackraste och mest karaktäristiska punkter!

ETT STACKARS LITET BARN.

SÅ HAR JAG LEGAT natt efter natt och stirrat med vidöppna ögon ut i mörkret, och själfva tystnaden, som sänker sig ner öfver mig, synes mig vara fylld af ett hemlighetsfullt lif. Timmarna, hvilkas slag väggklockan så klingande skarpt anger, äro så underligt långa, som de endast kunna vara under en sömnlös natt. Nu slår hon äntligen — ett, två, tre, fyra slag — ännu dröjer det en stund, tills jag kan börja urskilja kakelugnen och spegeln och askarna på toaletten, sedan stiger så småningom ett sakta buller upp från gatan till mitt fönster, det är ljudet från vaknade människor, som gå till sitt arbete efter en vederkvickande sömn... Men när den råa morgongryningen lyser in mellan rullgardinens springor, skall jag stiga upp, frusen och olustig som vanligt, med tunga ögonlock och slappa drag.

Jag famlar med handen efter näsduken för att torka svetten ur pannan. Om jag bara kunde slippa tänka! Det är intet det att vara vaken — det är min hjärnas onaturligt forcerade arbete, som gör, att jag med bultande tinningar och ögon, som bränna af återhållen gråt, bidar morgonens ankomst. Min hjärna liknar en brinnande eld, som ständigt kräver nytt bränsle. Förgäfvets söker jag något att hvilas min tanke på — jag frammanar för min syn bilden af ett solbelyst skördefält, där vinden susar af och an i den rasslande säden, af och an, af och an... gungande, söfvande, sömndrucket...

Men jag får ingen ro, min våldsamt uppjagade fantasi söker ny näring, och ett vildt panorama af minnen och händelser från fordom drager i hetsjakt förbi min syn. Min Gud, hvarför kan jag ej förskonas från min egen tanke!

När jag från rummet innanför mitt hör de jämna, lugna andedragen från fridfullt sofvande människor, gripes jag af detta djupa själfmedlidande, som följer hvarje i ensamhet utkämpadt lidande. Hvarför skall min natt vara så kvalfullt lång, när alla andra sofva? Jag känner mig så barnsligt hjälplös, så fullkomligt prisgifven åt min hjärnas alla hetsande narrstycken. Om någon, som hölle af mig, ville smeka mitt hår med en lätt och sval hand och säga: »Du stackars, stackars lilla barn!» — då skulle jag kunna gråta, och det vore en befrielse. Men ingen, som håller af mig, vet min nöd, och intet förlösande deltagande ger utlopp åt mina tårar.

Jag vill försöka läsa, men bokstäfverna dansa rundt för mina trötta ögon och boken faller ur min hand.

Då gripes jag som af yrsel. Det lägger sig något kväfvande tungt öfver bröstet på mig, och jag ville skrika för att få luft. Jag går fram till fönstret och öppnar det, så att den isiga luften tränger in i rummet. Gatan är kall och tyst och ljus, och rimfrostens lyser från taken. Jag hör ekande steg närma sig långt bortifrån och jag lutar mig nyfiskt ut för att se, hvem det är, som kan gå där nere på denna sena timme. Det är en drucken karl med en helt liten gosse vid handen. Gossen går med släpande steg och hufvudet nedsjunket mot bröstet. Han är så liten och svag och trött — så skönt han skulle sofva, om han bara finge! Och jag, som har min mjuka bädd och mitt varma rum — hur kan jag längta efter medlidande för egen räkning, när han går där nere, den stackars lilla gossen, utvakad och dödstrött, hand i hand med en rusig far! Jag borrar in hufvudet i kudden och min värkande, utpinade hjärna lättas af en våldsamt tårestrom.

Hvarför går han där så sent på den folktomma gatan, hvarför ligger han ej i sin säng med de små knutna händerna på täcket och skuggan från ögonhåren öfver de barnsligt duniga kinderna, det stackars, stackars lilla barnet!

Det stackars, stackars lilla barnet — jag upprepar det om och om igen under hejdlös gråt. Sedan minns jag ingenting mer. Jag måtte ha somnat!

MIAL.

KAMRATEN

är vårt lands förnämsta ungdomstidning. Pris, för helt år endast 3 kronor.

ORD OCH BILD, den af hr Karl Wählin utgifna illustrerade månadstidskriften, har nyligen utskickat sitt januarinumner, och vilja vi med anledning här af ännu en gång på det varmaste anbefalla denna välredigerade publikation i alla de hem, där man älskar att följa med företeelserna på konstens och litteraturens områden. Ord och bild torde nu och efter åtta års tillvaro, under hvilken tidskriften ständigt gått framåt, hafva vuxit sig så fast, att den ej kan undvaras, där man en gång på allvar stiftat dess bekantskap. Med sin väl valda text och sina förträffliga illustrationer intager tidskriften nu ovedersägligen första platsen bland våra månadspublikationer. Priset är endast 10 kronor för 12 häften om året.

I DANSSKOLAN.

UNDER DENNA RUBRIK läste man i Iduns nummer för den 13 jan. en, som vanligt, intressant uppsats af Birger Schöldström, behandlande minnen från den gamle Anders Selinders verksamhet såsom danslärare, hufvudsakligen fästade sig vid Stockholm, där en af Selinders forna elever fortsätter mästarens verk.

Det är visserligen en sanning, att hufvudstaden står i nästan alla afseenden utan medtäffare, men i nu föreliggande fråga vill dock Göteborg med framgång upptaga kampen. Det yttras nämligen i berörda uppsats att »af våra nu levande dansinformatriser säkerligen ingen mer än fru Callmén» (i Stockholm) varit elev af Selinder. Det är i detta fall vi kunna lämna en upplysning, som torde vara af intresse: i Göteborg verkar nämligen sedan många år tillbaka, såsom en lika aktad som omtyckt dans-

HYLIN & C^{OS}

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR.

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med

GULDME DALJ

Försäljes i våra butiker

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16. A. T. 6469. A. T. 2497.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

lärarinna, fru Lotten Åström, hvilken där förestår och äger stadens förnämsta dansinstitut.

Det var hösten 1865 den unga Lotten Leufstadius, som hon den tiden hette, började undervisningen i dansens nobla konst hos Anders Selinder, och på våren det följande året debuterade hon i den lilla pantomimbaletten »Papagenos hemkomst», som då gafs på Ladugårdslandsteatern, och i hvilken Ullberg och fröken Andersson, sedermera fru Callmén, uppträdde såsom Papageno och Papagena.

”TIDSFÖRDRIF”.

[EN PRISTÄFLING FÖR GÅTFÖRFATTARE.

FÖR ATT ÅSTADKOMMA ökad omväxling och, om möjligt, några nya, trefliga uppslag på vår afdelning för »Tidsfördrif» å de smala spalterna, inbjuda vi härmed alla, som tilläfvats roa sig med att på lediga stunder själfva författa och uppställa dylika tidsfördrifsuppgifter, till en pristäffling. Samtliga till tällingen insända bidrag skola naturligtvis vara original och åtföljas af tydliga och fullständiga lösningar. Alla de välkända gamla gåtformer — logogryfer, charader, aritmogryfer, länk- och korsgator, palindromer, pro- och apokoper,

Soulard-Siden

85 öre till kr. 3:85 pr meter

i nyaste mönster och färger

äfvensom svart, hvitt och kulört Henneberg-Siden från 65 öre till kr. 16:45 pr meter — slät, randig, rutig, fasonerad, damast m. m. (cirka 240 olika kvalitéer och 2,000 olika färger, mönster m. m.).

Siden-Damast	fr. 90 öre—16,45	Bal-Siden	fr. 65 öre—16,45
Siden-Bastkiadn. probe	kr 12,30—58,80	Siden-Grenadin	» 90 öre—8,65
Siden-Foulard, tryckt,	» 85 öre—3,85	Siden-Bengalin	» kr. 1,75—8,35

pr mtr. Siden-Armures, Monopols, Cristalliques, Moire antique, Duchesse, Princesse, Moscovite, Marcellines, siden till täcken och flaggor m. m. porto- och tullfritt till hemmet. Prover och katalog omgående. — Dubbelt porto till Schweiz.

G. Hennebergs Siden-Fabrik, Zürich. (K. & K. Hofleverantör.)

Professor G. Cederschiöld
behandlar med egen massagemetod:
nerv- och kvinnosjukdomar,
mag- och tarmsjukdomar,
näs- och svalkatarr m. m.
Engelbrektsgatan 5.
Träffas hvardagar 2—4. — Tel. Östern. 28 26.

Tandläkare
John V. Lindh-Hygrell,
11 Birgerjarlsgatan 11.
Rådfrågningstid 1—2. — Allm. tel. 130 57.

Tandläkare Sjöquist
Drottninggatan 68, Stockholm.

TANDLÄKAREN
Arthur Wijkander,
Skeppareg. 4, n. b., 2:a huset fr. Strandv.
Rådfrågningstid 11—2. Allm. tel. 157 97.

RUDOLF GJÖRLOFF,
3 Norrlandsgatan 3. Artificiella tänder. Plombningar. Obs.! Billiga priser. Brunkb.
1008. Rikst. 4632. Mottagningsstid 10—3,
5—7, sönd. 10—1.

Damhårabeten.
Peruker, Benor, Flätor, Länkar m. m. i tusental hos Herr och Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58.

Aktiebolaget Fabriken
C. O. Borgs Söner, Lund. anlagd
år 1739.
Färgeri, Kemisk Tvättanstalt,
Ullspinneri, Väfveri, Garn- och Väfnadshandel.
Guldmedalj vid flera utställningar.

Vi rekommendera vårt rikhaltiga lager af alla slags garn, i såväl ull som bomull, till billigaste priser i äkta, fornnordiska växtfärger, passande till
Konstväfnad i allmogestil.

Förfrågningar om lämpliga garnsorter och färger besvaras omgående och prof med prisuppgifter sändas på begäran.

Prenumerera på KAMRATEN!

1-öres KEX,

utmärkt välsmakande rekommenderas till kaffe och té, finnes hos hrr speceri- och delikatesshandlare.

Aktiebolaget Örebro Kexfabrik.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.

Stenkol, Cokes,

1:a maskinkrossad Anthracit,

bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneessärer.

Carré-Briketter

för kokspisar, kakelugnar, strykugnar m. m.

Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppsbron 22. Rikstelefon 427.
Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20.
Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Farmmätaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

Allm. 8 68. 47 36. Riks- 1 79.
Olaus Olssons Kolimport-A.-B.
Stockholm.

1:ma ANTHRACIT.
Hushållskol. Cokes. Marie-Briketter

Lacave y Ca Äkta Spanska Viner

mosaiker, siffer-, stafvelse- och förvandlingsgator, anagram, diamant- och kvadratgator, paragram, kapselgator, historiska och geografiska gator, kedje- och schackgator m. m. m. m., hvad de nu allt heta — äro tillätta och välkomna, men särskildt afseende fästes naturligtvis vid de insändare, som kunna bjuda på något *nytt och originellt*, och bör hvarje insänd samling innehålla *minst tre uppgifter af olika art*.

Fem pris utdelas: Första pris: 30 kr.; andra pris: 20 kr.; tredje och fjärde pris: hvardera 10 kr.; femte pris: 5 kr. Och tages vid prisfördelningen hänsyn såväl till *rikhaltigheten* af hvarje insänd samling som till *hvarje särskild uppgifts större eller mindre förtjänst*.

Samtliga täflingskrifter skola vara insända före den 15 nästkommande mars, åtföljda af förf:s namn och adress samt å kuvertet försedda med påskriften: »Till Iduns Tidsfördriftstävling».

Redaktionen förbehåller sig rätt att fritt använda äfven icke prisbelönade bidrag.

Stockholm den 10 febr. 1900.

RED. AF IDUN.

DRAMATISKA TEATERN har fått ett kassastycke i Henrik Christiernssons treaktslustspel »Castor och Pollux».

Som litterär produkt står det ju ej så synnerligen högt på rangskalan, men taget för hvad det är: ett lustspel, tillkommet i den vällofliga afsikten att bereda publiken ett uppfriskande skratt under ett par kvällstimmar, häfdar det i allo sin plats — så mycket mera som pjäsen är skriven med glittrande humor, öfverflödar af lustiga situationer och är fri från all cynism.

Det vore för öfrigt besynnerligt, om vi ej skulle kunna roa oss lika bra, eller bättre, åt ett par svenska bonvivanter glada äfventyr i Stockholm som åt herr kapitalist Petermanns dårskaper i Berlin eller åt vicomten den eller dens extravaganser på café Maxim i Paris.

H. CHRISTIERNSSON.

Styckets glada stämning har fördelaktigt återverkat på de spelande, hvilka alla med lif och lust framställa sina roller. Om någon egentlig individualisering af de olika figurerna kan ju ej blifva tal, alldenstund förf. tecknat efter kända farsmönster, men det hindrar ej, att man med stort nöje följer

hr *Personnes* glada, käcka framställning af den förälskade ungarlen — den här gången etiketterad som v. härads höfding — skrattar åt de obefogade misstankar, för hvilka hr *Hedlunds* unge brukspatron blir föremål, och känner den hjärtligaste sympati för hans unga, lefnadsglada hustru, som i fröken *Sjöberg* har en syperb framställarinna. Fru *Lindberg* är en mycket vacker och ståtlig änkegröfinna, fru *Byström* spelar dråpligt en kärleksfnoskig flicksnärta och hr *Hamrin* ger en rolig portvakstyp.

Premierepubliken fastslog styckets stora succés genom att fem å sex gånger inropa författaren.

För Iduns teaterintresserade läsekrets meddela vi i dagsnumret den habile dramaturgens porträtt.

Herr Henrik Christiernsson är, som bekant, regissör vid Dramatiska teatern, där hans förra lustspel »Gurli», hvori dåvarande fru Hartmann innehade hufvudrollen, gjorde en ofantlig succés, med den för svenska dramatiska alster mindre vanliga påföljd att detta lustspel sedermera gått öfver både skandinaviska och tyska scener. För öfrigt har hr Christiernsson under sin mångåriga teaterverksamhet dokumenterat sig som en skicklig öfversättare

och bearbetare af ett stort antal främmande lustspel samt af operor och operetttexter.

Som förpjas till »Castor och Pollux» spelas en liten obetydlig svensk enaktare, betitlad »I portvaktrummet».

Fröken *Ahländer* är så mäterlig i portvaktgummans roll och så öfverlägsen sina medspelare, att man helst skulle sett, att stycket varit en monolog för henne.

VASATEATERNs senaste program: en underhållande svensk enaktare och ett tokroligt franskt lustspel, tycks lifigt tilltala publiken. »En äkta man» af *Karl Hedberg* skildrar väl och i en ypperlig dialog en äktenskaplig episod, och det lilla stycket utfördes godt af hrr *Lavén* och *Byström* samt fru *Lambert* och fröken *Borgström*. Det franska lustspelet — »Försvunnen» af *Bisson* och *Sylvane*, för öfrigt en gammal bekant från Vasateaterns repertoar — vann en fullständig skrattsuccés genom sina många tokroliga scener, med all önskvärd fart spelade af hrr *Eliason*, *Albert Ranft* och *V. Lundberg* samt fru *Lambert* och fröken *Gottschalk*.

FRU DAGMAR MÖLLER gaf nästföregående torsdag sin fjärde svenska romansafsnitt. Denna gång stodo August Söderman och Vilh. Stenhammar på programmet, båda representerade af för dem karaktäristiska och förträffliga sånger. Och en bättre tolk af deras tonalster än fru Möller hade de icke kunnat få. Fru M. hade här änyo ett utmärkt tillfälle att dokumentera sig som den främsta romansångerska, vi härstädes för närvarande äga. Stämman synes och hafva utvecklats sig och föredraget tilltagit i uttrycksfullhet. Framgången var redan från början gifven och den talrika publiken uttryckte sin tacksamhet med de lifligaste applåder.

TILL SVENSKARNE I GAMMEL SVENSKBY

har en gifvarinna, hvilken önskar vara okänd, som »ett ringa tack för dagligt bröd» insändt 100 kronor, hvilket belopp af Iduns redaktion skall till vederbörande öfverlämnas.

”Sekelminne.”

MINIATURPLAGA af svenska almanackan,

emalj och silfver, 6 kr., förgylt 7 kr. Ett solidt och värdefullt minne från det nya seklets början hos Hofsjuvelerare K. ANDERSON, i Jakobstorg, Sthlm.

Eleganta visitkort

Iduns Kungl. Hofboktryckeri
12 Stora Vattugatan 12.

Blommor fr. Rivieran

erhållas i en liten trä-ask fullst. frankerad mot insändande af kr. 1:20 i svenska frimärken till Ankefru Lindholm, Corso Mentana 29, Genua.

FÖR FAMILJEDÖTTTRAR meddelas i privat bildadt hem undervisning i kläd-sömnad. Eleverna sy endast eget arbete. Riddareg. 60 I.
(47) Fru V. Hallman.

LEKTIONER i tyska, franska och engelska språken meddelas af en infödd tysk. Diplomerad och undervisningsvan lärarinna. Samtalsafsnar kunna äfven anordnas. Svar till T. H. Stockholm. å Iduns exp. (167)

Theodor Blanch's Konst-Salon

16 Hamngatan, vid Kungsträdgården.
Utställning af Finske Konstnären Edv. Isto's Stora oljemålning
»Anfall»
Hvard. kl. 10—5. Söndag kl. 1—4.
Entré (för icke abonnenter) 1 krona.
Endast en kort tid!

Engelbrecht-KEX

rekommenderas.

LEKTIONER I KNYPPNING lämnas. Svar till »Bikupan», Klarabergsgatan 21, eller »Arbetsmyran», Drottninggatan 57, Allmänna Telefon 12304, Stockholm.

MÖNSTER EMMAS VÄFBOK, 13 lätta mönster med illustr. till hemväfda trasor, nöthärsmattor. Mot 1,35 å post. fr. utg., adress Kuddby. Återförsäljare hög rabatt.

Köp

Foulard-Siden!

Begär mönster af våra vår- och sommar-nyheter.

Specialitet: Tryckt Siden-Foulard, Rayé, Cadrillé, Rå- och Tvättsiden för kläder och blusar från 90 öre pr meter.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz.)

Siden-Export.

(B)

Via postlinien SASSNITZ—TRELLEBORG

förmedlar den snabbaste förbindelsen till kontinenten medelst de stora, elegant och bekvämt inredda *hjulångarna Svea* och *Germania* samt propellerångarna *Rea* och *Imperator*. OBS! Endast en tillbehandling! Vidare genom von Essen & Frick, Malmö, Kontinentkontoret, Trelleborg, och *Stockholms Resebureau*, Stockholm, genom hvilka senare biljetter till resor öfver hela världen tillhandahållas. Svenska rundresobiljetter utlämnas genast utan tillägg af provision.

Skandinaviska Orgelfabriken

rekommenderar sin tillverkning af **Pianinos** samt **Orgelharmonier** för Kyrkor, Skolor och Hemmet, af in- och utlandets förnämsta kännare vitsordade såsom de bästa. Prisbelönda på flera utställningar. Säljas äfven på afbetalning. Begär priskurant. **Mästersamuelsgatan 32, Stockholm**

GÖTEBORGS

Enda i landet
K E X
Efter Engelsk metod
Hofleverantör

Guldmedalj

1891 * 1896 * 1897

EN UNG DAM önskar resällskap (kvinnligt) till Tyskland (Düsseldorf) i slutet af Februari. Den, som härå reflekterar, torde insända svar med namn och adress till A. D., Borås, p. r. (G. A. G. 1185)

O. A. Nilssons Advokatbyrå

Innehafvare:
O. A. Nilsson, Arthur Rockström,
Hofrätts e. o. notarier,
38 Stora Nygatan 38.
Allm. Tel. 2157. Rikstel. 2408.
Kontorstid 9 f. m.—4 e. m. Årsackord på förmånliga vilkor. Engelska och tyska talas. (S. T. A. 64263)

Undervisning i Linnésömnad. Elevplatser lediga 15 febr. Karin Egnér, Nybrogatan 53, 4 tr. (S. T. A. 68980)

Stockholms Ambyrå,
Brahegatan 17, anskaffar ammor och barnsköterskor. Fru Cederlöf. Allm. t. 5005.

Pärmar

till IDUN 1899 finnas att tillgå. Pris 2 kronor.

Iduns Expedition.

Gahnelit
för munnens, svalgets och hudens
m. m. vård
tillverkas under kontroll af professor
CARL SUNDBERG.
Öfverfettad
Gahnelit-tvål.
Ny, pillerad tvål,
gör huden fin och mjuk.

KÖKSALMANACK

Redigerad af MATHIOLA.

**FÖRSLAG TILL MATORDNING
FÖR VECKAN 11—17 FEBR.**

- Söndag: Oxsvanssoppa; galantine på lax; rådjurstek; risglace.
Måndag: Pepparrottskött: lingonpårn med gräddde.
Tisdag: Aurorasoppa; reffbensbjäll med brynt potatis.
Onsdag: Kalkotletter med stufvade turska bönor; hafversoppa.
Torsdag: Ärtor med fläsk; mannagrynsbaka.
Fredag: Grynsoppa; oxstek.
Lördag: Stekt gädda med lingon; risgrynsgröt med mjölk.

RECEPT:

Galantine på lax: Mellanstycket af en lax uppskåres och urbanas samt spädas inväntigt med strimlor af sardeller och ansjovis. Ättikgurkor, tryffel eller champignoner, och fyllas med vanlig fiskfärs, hvarefter den hoplägges och inlindas i en passande duk, hvori den sedan kokas i buljong. Då den är kokt, aftages duken och fisken upplägges att blifva alldeles kall. Skåres i skifvor, som uppläggas prydligt och garneras med aspik och endivia, eller annan fin sallad. Serveras med mayonnais eller skarpås. Har man tryffel att lägga hvarfals med färsen i fyllningen, ser det mycket bra ut i skifvorna.

Rådjurstek: Bör gärna marineras något, då den eljes för mången har en mera äcklig eller mäktig smak. Stekes helst i ugn; sådan afredes med sur gräddde. Svart vinbärgelö och syrliga sallater gifvas till.

Risglace: Risgryn kokas i hälften mjölk och hälften gräddde till en stadig gröt, som uppslås och gifves god smak med citron, socker och rifven mandel. När gröten kallnat, iröres så mycket gräddskum, att massan blir porös och lätt. Ställes på is att frysa.

Aurorasoppa: 3 stora morötter, 3 stora potatisar och 3 schalottenlökar skalas och skrapas väl, hvarefter de skåras i tunna skifvor och jämte litet sellerigrönt kokas i 2 liter vatten tills allsammans är så mjukt, att det kan passeras. 50 gr. smör fräses med litet mjöl och soppan silas därtill och 20 gr. Liebigs köttextrakt upplöses däri. Serveras med rostad bröd. Har man buljong eller köttspad att koka rotsaker i, är det så mycket bättre, och då behöves blott helt litet köttextrakt. I stället för schalottenlöken kan tagas

litet purjo, eller om man ej tycker om löksmaken, några andra rötter.
Grynsoppa: Vanliga korngryn, s. k. smågryn, kokas med de sopprötter man önskar, och när grynen äro halfkokta, skifvas räskald potatis däri. Spådes med buljong eller köttspad till lagom soppa, eller i saknad af sådant, gifves smak med litet köttextrakt och ett glas vin.

MATSEDLAR

VEGETARIANSKA

af fru L. DEUTGEN.

Nr 2.

Söndag: Morotspuré 1) med stekt bröd; gratinerade sockerrötter med tomatås; blandade grönsaker aux noturet; körsbärskompott med vispad gräddde.

Måndag: Potatisklöße 2) med förvällda katrinplommon; mannagrynsvålning; stekta renetter.

Tisdag: Soppa på hvita bönor; stufvad blomkål, stufvade champignoner och dito sockerrötter i snäckor; äppelgelé 3) med gräddde.

Onsdag: Hvitkål 4) på mjölk; grönkål, behandlad som spenat, garnerad med förlorade ägg; äppleris med gräddde.

Torsdag: Tjocka gula ärtor; arma riddare.

Fredag: Imiterad stekt fisk (finnes beskrifven nyligen) med stufvade morötter; passerad äppelsoppa.

Lördag: Hafregrynspudding 5) med gräddmjölk.

RECEPT:

1) Härmed förfäres som vanlig puré och spädes med vegetarianbuljong.

2) Kall potatis rifves, stekt bröd i tärningar, en handfull grahammjöl, 1½ dito hvetemjöl, litet finskuren persilja blandas väl tillsammans, formas som små äpplen, kokas i saltvatten, tills de flyta upp.

3) Äpplena skalas icke, ty närmast skalet har frukten sin finaste arom. Skåras sönder i små bitar, kokas med svag eld och mycket litet vatten, äpplemoset slås i silduk, får själfrinna. Saften väges, slås i syltkitteln, samma vikt socker tillägges, uppvärms långsamt till full kokning, som dock ej får fortsättas längre än högst 10 min.; uppslås i glasburk, får kallna och öfverbindes. Påron- och plommongelée beredas alldeles på samma sätt.

4) Kålen är många gånger beskrifven, men på olika sätt. Jag vill endast tillägga att, för en och annan, som ej når väl af kål, är tjänligt förvälla kålhufvudet i vatten, innan det sönderskåres, och slutligen spädes med god mjölk, i stället för s. k. stark buljong.

5) Mjölkten uppkokas med litet socker och något citron, grynen nedrörs; få sakta koka omkring en half timme och afllyftas då. Äggulor inarbetas alla på en gång, medan gröten ännu är varm, så litet smör och någon sorts frukt, och sist de slagna äggvittorna. Formen beklädes, eller rättare sinöras, och beströts med litet mannagryn, massan slås i, och puddingen gräddas en och en half timme. Uttages, får svalna, uppstjälpes och serveras med kompott eller den omnämnda säsen.

6) Nyponen kokas mjuka i vatten, passeras på vanligt sätt. Smör och mjöl fräses öfver elden, och nyponen tillsätts, afsmakas med litet socker och citronsaft.

ETT BESÖK HOS AKTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.

Den engelska nationen med sitt praktiska sinne har för länge sedan lärt att uppskatta kexen såsom varande ett hälsosamt och välsmakande näringsmedel. Kexen ingår i näringslivet där lika mycket som vårt vanliga spisbröd; den finns öfverallt, i fattigmans koja och i rikemans hem.

Det är ej endast dess utomordentligt i förhållande till priset — rika nä-

BARNÄNGENS
antiseptiska
Vademecum.
Nutidens yppersta * *
* * toalettmiddel.
Oskadligt. Välsmakande. Äger största antiseptiska värde. Är mångsidigast gagneligt. Blir i längden billigast.

ringsvärde, utan ock den praktiska, lätt transportabla form, hvori den finnes att tillgå i handeln, och dess förmåga att länge kunna bevara sin friska smak, som förklara dess stora användning. Den engelska kexfabrikationen har under årens lopp antagit enorma proportioner, och det stora renommé, som den erhållit i England, kexens hemland, har gjort den till en lösnande exportvara. I olika former och till olika pris har den vunnit inträde i de flesta civiliserade länder, och efterfrågan har så starkt tilltagit, att man såväl i utlandet som här i Sverige på ett lyckligt sätt upptagit konkurrensen med den.

Kexfabrikationen är i och för sig en mycket ömtalig och fordrande industri. När man betraktar kexens aptitliga utseende och känner den fina aromatiska smak, som den efterlämnar på tungan, anar man ej, hur mycket arbete och besvär den försäkat, innan den från råvaran blifvit färdig att föras i marknaden. Att vår svenska kex på ett synnerligt lyckligt sätt har kunnat upptaga konkurrensen med utlandet, där om är aktieföretaget Örebro kexfabrik ett talande vittnesbörd. Denna fabrik, som bildar en vacker länk i den industriella företagsamheten inom vårt land, grundades 1896 af ett bolag i Örebro. Redan året därefter blef man nödsakad att utvidga fabriken, så att denna för närvarande har en arbetspersonal af omkring 50 personer, ett antal, som dock mot hösten vanligen fördubblas för att kunna effektivt utföra de stora beställningar, som vid denna tid ingå på i främsta rummet julgranskex.

Fabriken, en stor trevåningsbyggnad, är belägen i utkanten af Örebro, på en fri och luftig plats. Det första, som frapperar den besökande vid inträdet i fabriken, är den 15 fot höga jordväningen med sina oljemålade väggar och tak samt golfvets praktiska konstruktion af dyrbara stenplattor i två olika färger, hvitt och rödt. Den utomordentliga renlighet, som öfverallt gör sig gällande, efterlämnar hos den besökande ett angenämt intryck, isynnerhet när man betänker den stora skillnad, som i den vägen råder i utlandets kexfabriker med sitt ytterst begränsade utrymme.

Kexens hufvudbeståndsdel är hvetet, men utom detta tillkomma alla de finesser, som gifva den dess olika smak och finhet samt bestämma dess värde. Degen tillberedes i laboratoriet och föres därifrån till stora salen, där en motor om 20 hästkrafter håller de talrika maskinerna i gång. Degen bearbetas först i degmaskinen, kommer därifrån till valsmaskinerna, där den utvalsas i långa skifvor, och går därifrån till utstickningsmaskinen, hvarest den bibringas sin form och förses med stämpelmärket. Från utstickningsmaskinen fö-

res den till den vanliga ugnen. Under hela denna period har kexen handterats af kvinnliga arbetare. Den lätthet, hvarmed maskinerna skötas, i förening med den snygghet, som är rådande öfverallt, är allt erkännande värdt.
Intill stora salen ligger en annan sal, där tillverknings af de ytterst delikata waferskex äger rum. Denna säregna kex är så omtyckt och efterfrågan däri så stor, att fabriken trots allt ihärdigt arbete har svårt att effektivt ingånga order. Kexen bakas här i en stor ugn med hög värmeegrad. Genom en sinnrik konstruktion föres degen i en cirkelformig rörelse i ugnen och utkommer färdig till att af de kvinnliga arbetarna lestrykas med till olika sorter hörnande kräm massa, som gifver kexen dess fina smak.

Vi gå genom denna sal ut i en annan, där en ny ugn i dagarna blifvit uppförd för att genom denna utvidgning af fabriken snabbare kunna öka tillverkningskraften. Från första våningen transporteras kexen genom elevatorer upp till andra våningen. Denna, som är lika hög och rymlig som våningen inunder, innehåller vägrum, expeditionsrum och packrum jämte en större sal med plats för ett 100-tal kvinnliga arbetare. Här pågår arbetet senare hälften af året det viktiga arbetet med tillredning af julgranskex en gren af fabriken, som tagit stort uppsving. Kexen målas och dekoreras delvis med hjälp af maskin. Men utom att kexen är en vacker dekoration, är den ett betydligt bättre näringsämne än i längden ohälsosamma karameller och konfektyrer.

Det är intressant att se dessa flitiga kvinnliga arbetare, huru behändigt och lätt kexen skötes, innan den i fullfärdigt skick lämnar fabriken. Efter att kexen i vägrummet afvägts, föres den till stora packrummet, där den vid packborden emballeras och inpackas i prydliga blecklådor. I packrummet får man genom de lager af kex, som här inpackas, ett utmärkt begrepp om affärens storlek. Härifrån föres kexen in i lagerrummet för att afsändas till respektive rekvisiter. Tredje våningen inrymmer lager och snickeriverkstäder, där bolagets snickare göra de lådor, i hvilka bleckburkarna med sitt delikata innamäte inpackas.

Detta är i korta drag den bild, som Örebro kexfabrik gifver den besökande, och man blir snart öfvertygad om det betydliga uppsving, denna industri tagit, när den ordentligt skötes. Örebro kexfabrik har trots sin unga ålder redan år 1897 på stockholmsutställningen öfrot silfvermedalj och erhöll å Örebroutställningen i fjor guldmedalj. Bland den kex, som särskildt kommit i ropet, må nämnas Engelbrektskexen, en specialkex, som är särdeles utmärkt och kan ätas som vin- eller smörgåskex. Dessutom böra nämnas flere goda kexsorter, såsom Bismarck till öl, Nonpareille och Albert såsom smörgåskex, Ginger Nuts, Mixed, Oscar. Sophia och Gorån till kaffe och te eller saft, Macarons, Rafafias, Desert de Roi, utmärkta kräm- och vinke och elast but not least» den charmant waferskexen. Utom dessa finnas en mängd andra sorter, som tillfullo visa, hvilket glädjande uppsving kexfabrikationen tagit.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsarinna öger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med präskrift: »Till Iduns läkare».

I. P. Det viktigaste af allt är att regelbundet för hvarje dag förtära följande lösnande födoämnen: Grahambröd eller Grahamskorpor (3—4 om dagen), kökt frukt, isynnerhet katrinplommon (ca 15 om dagen) och hafregrynsgröt (helst enbart som en första måltid). Dessutom promenad minst en half timme i sträck för hvarje dag. I svårare fall massage eller sjukgymnastik. Om och när så behöves, kan man en eller annan gång i veckan taga lavemang (helst) eller 1—2 teskedar sammansatt lakritspulver på kvällen.
SIGNÉ. De äro mycket svåra att borttaga, och äfven om de minskas eller försvinna genom lämplig yttre behandling, komma de snart åter på den grund, att de alltid ha någon inre orsak (underlig frubbingar, neurasthenie, blodsjuk-

FREJA-MAGASINET
C. E. LAGERSTRÖM
Specialaffär för Damartiklar
STOCKHOLM.
FÖRSÄLJNINGSLOKALER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18.
18 GÖTGATAN 18.
29 DROTNINGGATAN 29.
KONTOR OCH LAGER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18.

domar etc.), som så vidt möjligt, således också måste behandlas. Som vittne medel kan Ni försöka att på kvällen gnida de sjuka ställena med en citronskiva några dagar å rad, tills retning uppstår, då uppehåll göres några dagar, hvarefter proceduren upprepas på nytt o. s. v. Vanligen behöves dock mycket starkare medel, hvilka dock böra användas blott under läkares (helst specialists) uppsikt.

EN MÅNGÅRIG PRENUMERANT PÅ IDUN. Tvätta morgon och afton med ljum borsyrelösning (4 proc.) och ingnid efter aftorkning med vadd (charpieboll) litet af följande salva: hvitt precipitat, 1 gram, flytande paraffin, vaselin, lanolin, af hvarde 5 gram.
OLYCKLIG. Ni kan försöka salpeterpapper (charta nitrata) eller Stramoniungigarretter (de sist nämnda fås dock blott på läkares recept).

UMA BONDE. 1) och 2) kunna ej besvaras, emedan föreskrifterna bli olika i olika fall allt efter åkommans orsak och grad. I alla händelser äro alla retmedel förbudna såsom öl, spirituosa, kaffe, starkt kryddad föda o. d. Äfvenså är i regeln stark kroppsrörelse skadlig.
3) Undersöktes medels salpetersyra eller kokning. Om så är lämpligt, kan Ni nog hos läkare lära Er undersökningsmetoden.
4) Massage.
5) Därom bör Ni lämpligen fråga den kirurg, som skall göra operationen.

AINÉ. Se svar till Lissie 1) i nr 4.
GUMME. D:r Warfvinges adress är Hamngatan 3 A. Stockholm.

46 ÅR. Sannolikt vore väl lämpligast att besöka en kurort, där Ni kunde få gyttebad (Loka, Norrtelge, Strömstad, m. fl.).

EN 42-ÅRIG FRU. Man brukar tillsätta alun (ungefär en matsked) eller dyligt. Klökast gör Ni väl dock i att undergå en tids behandling hos läkare.
G. G. Se svar till Pansy i nr 3.
PRENUMERANT 1900. S. k. proppar (sekret) i körtelgångarna. Bäst vore väl, att Ni låte borttaga själva »mandlarna». Eljes har Ni intet annat att göra än att flitigt begagna något antiseptiskt munvatten (jocke salubrin!).
OGIFT. Ja, det bör Ni ej försumma.
55-ÅRING. Ögon kunna vara »svaga» af många olika orsaker hvarför de först måste undersökas (helst af ögonläkare), innan det kan sägas, hvad som bör göras.

D:r — d.

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinna öger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Äro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

N:r 91. På huru pass stor summa årligen kan nygift tjänstemannafamilj med rimliga pretentioner existera i Stockholm? Hur bör summan lämpligast fördelas?

Miss Annika.
N:r 92. Hvad fordras för att komma in vid Röda korset? När börjas kursen och hur dyr är den?

Tant Anna.
N:r 93. Hur skall man få ögonbrynen att växa?

Lucie.
N:r 94. Hvilken hushållsskola i Stockholm är mest praktisk att genomgå? När börjar kursen? Priset?

18-åring.
N:r 95. Hur skall man hållbarast emaljera ett föremål?

Elektra.

Kongl. Hofleverantör
Winborgs
Ättika
Senap
Soya.

Cloettas
Bröstkarameller,
tillverkade enligt läkare-recept, äro absolut de mest välgörande för hosta och beshet. — OBS! Hvarje karamell är stämplad »Cloetta». — Erhållas hos alla specierhandlande.

ÖRGRYTE
Kemiska Tvätt- och Färgeri-Aktie-Bolag,
48 Kungsgatan 48.
GÖTEBORG.
Specialité: Färgning af alla slags pälsverk, skinnmattor, fallar m. m.

Husmödrar!
Spara
 är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållspenning!
 Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använd den i Edra hushåll Pellerins Margarin, Göteborg, som är bäst, drygast och billigast!

Banyuls Trilles.

Ett apitigifvande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.
 Pris pr butelj kr. 3,50 hos
Högstedt & C:o,
 Stockholm, 39 Regeringsgatan

**Prima torr Björk-, Al-
 o. Barrved samt Anthracit, Kol o. Kokes**

hos
J. O. OLAUSSON,
 ROSLAGSGATAN,
 midt för Tegnergatan.
 Allm. Tel. 62 79.

**Drick ej
 så mycket**

oblandadt kaffe. som alldeles förstör Eder. utan blanda det med **Stockholms Kaffe-Aktiebolags** berömda **Intubi kaffe**, som gör kaffet godt, **helsosamt**, välsmakande, ytterst drygt och billigt samt förhindrar kaffeförgiftning.

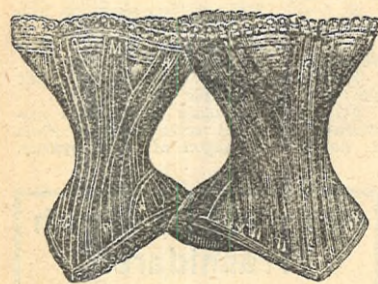
Paketer à 25 och 10 öre i alla Speceri- och diverseaffärer. OBS. att firmans namn, **Stockholms Kaffe-Aktiebolag**, är tryckt å alla paket, ty endast dessa äro verkligt äkta.

F. d. Fru Bloms Inack.-Byrå,
 Drottningg. 38. Kl. 11-3.

Förmedlar inackorderingar i familj m. g. ref. såväl i staden, som på landet. Uthyr möbl. samt omöbl. rum, våningar och affärslokaler. Anskaffar platser för bildade fruntimmer alla brancher. Uträttar kommissioner. Anvisningar å inackord.-ställen gratis. Lämnar underrättelser om privata lektoner.

**Ett godt och billigt bordssmör
 är**

Mustads Taffel-Grädd.
 Tillhandahålls äfven på 5-kilos lådor.

Snörlifvet La Gracieuse.

Detta så mycket omtyckta och för äldre, korpulenta personer rekommenderade snörlif, som förut endast har funnits hos **Henric Labatt**, finnes nu i stort lager hos undertecknad. Snörlifvet tillsändes, om lifvidden uppgives.

Amanda Smedberg,
 29 Drottninggatan 29.

Züricher-Sidentyger

till fabrikspriser franko och tullfritt
 från 50 öre pr meter till kr. 20.

GROSSE & BLACKWELL, LTD

LONDON.
 Etablerad 1708. Hofleverantörer till H.M. Drottningen af England.
PICKLES, SÄSER, MARMELADER,
 erhållas hos alla större specerihandlare inom riket.

AGRA MARGARINFABRIK,
 STOCKHOLM,

levererar alltid kärnfärskt
Grädd-Margarin.

**Bröderna Påhlmans
 Skrif-, Språk- och
 Handelsinstitut,**

Stockholm, Stora Vattugatan 2, 1 och 2 tr. upp.
 Fullständigt Handelsläroverk. — Tidsenlig Årskurser. — Terminkurser. — 3 månaders regime. — Effektiva lärometoder. — Kurser i särskilda ämnen.
 Rikstel. 5606. Allm. tel. 84, växelstation med anknypning till de skolans afdelningar, som samarbete på fullt affärsmässigt sätt, där eleverna praktiskt tillämpa, hvad de teoretiskt lärt sig, nämligen **Kontorsklass A och B**, Bankafdelningen, Speditionsafdelningen, Tullafdelningen, Agenturafdelningen, Korrespondentafdelningen och Juridiska Byrån.
 Undervisningen bestrides af 17 lärare. — Nya elever mottagas dagligen. — Prospekt gratis på begäran. — Skrifstinstitutet fortgår oförändradt. — Söndagslektioner.

Oöfverträffad till frambringande af en vacker hud.

KALODERMA

• KALODERMA-GELÉE • KALODERMA-TVÅL •

F. WOLFF & SOHN, KARLSRUHE.

Erhållas å Apoteken samt 1:sta klassens Parfymeri- o. Frisér-Affärer.

CRÈME SIMON

pour les soins de la PEAU

SAVON • POUDRE SIMON

à la PARFUMS

Crème Simon • Violette • Éliotrope

J. SIMON, 13, rue Grange batelière, PARIS

Fru ELISABETH GADDS
Hushålls-Skola,
 Broby-Kristianstad,
 erbjuder unga, bildade flickor bästa möjliga omvårdnad och vägledning till nyttigt användande af sin tid. Prospekt pr omgående.

Kontant 540,000 Kronor

fördelade i **3,223** vinster på
50,000, 10,000, 5,000, 1,000, 500, 100,
50 och 20 Kronor.

utlottas den 1 Maj 1900. Pris för lottsedel **10 kr.**, till landsorten mot insänd likvid vid hvarje rekvisition åtföljd af **40 öre** (till rek. porto och dragningslista). Hela behållningen tillfaller Nordiska Museets Byggnadsfond.

Nordiska Museets Lotteri,
 Fredsgatan 32, Stockholm.
 (G. 94234)

Rekvirera profver af våra nyheter i svarta, hvita & kulörta sidentyger. Gediget urval till bal-, sällskaps- och promenadtoaletter. Sändas direkt till privatpersoner meter- & styckvis.

E. Spinner & C:ie,
 Zürich, Schweiz

förr J. Zürrers Sidenfabrik, äldsta Siden-etablissementet i Zürich grundlagt 1825

Louis Roederer

Carte Blanche,
 Grand Vin Sec.
 Extra Dry.

Reims.

J. & F. Martell

*
 **
 ***
 VO
 VSO
 VSOP
 VVSOP

Cognac.

Tredje (3:e) tillökade upplagan af

Handledning metodisk undervisning i

Kvinnlig slöjd

af **HULDA LUNDIN,**
 Slöjdspekttris vid Stockholms folkskolor.

Med 100 teckningar af **Ebba Carlin** har nyss utkommit på undertecknads förlag och finnes hos alla bokhandlare. Pris inh. 2 kr.

C. E. Fritzes k. hofbokhandel, Stockholm.

BRAND

FÖRSÄKRINGS
 AKTIEBOLAGET
FENIX
 JAKOBSTORG

KNEIPP BADEN BORG,
 NORRKÖPING.

Vinterkurerna (10 okt.-15 maj) mycket verkamma

Fru Sofia Larsson, Jönköping.

"ÖRTMIXTUR" för magsjukdom.

Har rönt exempllös framgång. Flera tusen människor välsigna den. Rekommenderas af läkare och barnmorskor. 6 fl. på en sats kostar 4: 40 pr sats. Sändes på järnväg mot efterkräf, på båtar endast då den är förut betald. Uppgif den sort, som önskas. Endast hel sats sändes.
 N:r 1. Hellsöande för kronisk förstoppning, magkatarr m. m.
 N:r 2. Hallsöande för magsyra, kolik, gallsten m. m.
 N:r 3. Bindande för tarmkatarr, diarré m. m. — Jönköping i januari 1899.

Återförsäljare för Stålm Ernst Folke, Karlslan 1. Allm. 5730. Riks 3016.
 Soja Larsson, Ostra Storgatan 63, Jönköping. Rikstelefon.

Ö Fru A telier för Damtoaletter

ÖRNS Stockholm, 19 Tunnelgatan rekommenderas i benägen åtanke. Väldigt elegant snitt till moderata priser. Särskild afdelning för beställningar från landsorten, som utföras omsorgsfullt utan profning då ett välsittande lif insändes jämte längdmått på kjolens bak-, sid- och framväd, och då för ändamålet särskildt konstruerade mekaniska byster inköpts, kan hvarje figur påräkna ett välsittande arbete. Finaste rekommendationer öfver hela landet. Förfrågningar besvaras omgående. Telegrafadress **ÖRNS**, Stockholm A (S. T 58410)

Bröstkaramellen

Hosta icke

rekommenderas.
 Ende tillverkare **C. A. JÄNSSON,**
 Ragvaldstrappor. A. Tel. 3718.
 Försäljningsbodar:
 Högbergsgatan 27, Malmstorgsgatan 6.
 A. T. 1520. A. T. 11241.

Sv. Panoptikon
 Stockholm.
 Största sevärhet.

Bankaktiebolaget
 Stockholm—Öfre Norrland,
 Drottninggatan 6.
 Hushållräkning 5 %.
 Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Aktiebolaget
Sundsvalls Handelsbank,
 Gustaf Adolfs torg 14,
 godtgör å Sparkasseräkning ..... 5 proc.
 (G. 94245)

Depositionsräkning

Räntegodtgörelse 5 1/2 proc.
 Aktiebolaget
Stockholms Diskontobank
 Hufvudkontor: **REGERINGSG. 1**
 Afdelningskontor: **HÖTORGET 8.**

Inteckningsbolaget.

— Stockholms Intecknings-Garanti-Aktiebolag —
 Hufvudkontor: **Malmstorgsgatan n:r 1,**
 öppet 10-3.
 Afdelningskontor: **Biblioteksgatan n:r 13,**
 öppet kl. 1/2 10-3.
 Depositionsränta ..... 5 proc.
 Upp- och Afskriftningsränta ..... 3 %
 Sparkasseräkning (vid Afd. kont.) 5 %
 På kapitalräkning å 6 mån. uppsägning godtgöres Bankens högsta depositionsränta och tillämpas vid inträffande ränteförändring den nya räntesatsen omedelbart utan föregående uppsägning. (S. T. A. 68017)

Sparkassa 5 1/2 proc.

Aktiebolaget
 Stockholms Privat-Assistans.
 Bank- & Hufvudkontor
 16 Regeringsgatan 16.

Lifförsäkringsbolaget

Mutual Life

SOLIDT:

Försäkr. fond Kr. 869,000,000
 Vinstfond » 165,000,000

POPULÄRT:

Nya försäkringar 1898
 Kr. 480,000,000

VINSTGIFVANDE:

Ökning i vinstfonden 1898
 Kr. 33,000,000

Mutual Lifes liffförsäkringsbref äro ytterst LIBERALA och lämpa sig utmärkt som säkerhet för borgenärer.

Prospekt och årsberättelse på begäran.

HUFVUDKONTOR FÖR SVERIGE:
STRÖMSBORG, STOCKHOLM.

LARS A. ENEQUIST,
 VERKST. DIREKTÖR.

Hvad skola småttingarna göra?

Alla slags lätta praktiska små arbeten kunna rekvideras från Kindergarten, Kommandörsgatan 25, Stockholm. Skolor erhålla 10 proc. rabatt vid större rekvisition. Begär prisurant! Obs! Endast för landsorten. (G. 95091)